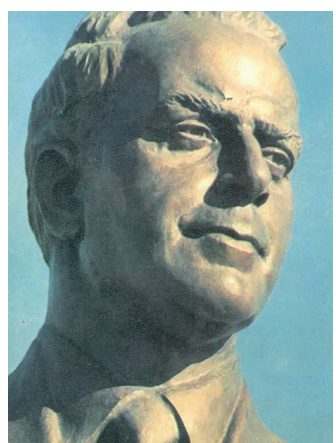

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Huseynov

1450-dən 685-ə...

Yerli özünüidarəetmə orqanları yenidən təşkilatlanır

➔ Bax səh. 3

YENİ
AZƏRBAYCAN

Azərbaycan dövlət münasibətləri Azərbaycan xalqının milli maraqlarını
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

27 noyabr
2024-cü il,
çərşənbə
№ 218 (6804)
Qiyməti
60 qəpik

ABŞ-Azərbaycan münasibətləri yeni mərhələdə

➔ Bax səh. 2

Tərəfdaşlığın 30 ili...

➔ Bax səh. 3

Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2025-ci il üçün büdcəsi...

➔ Bax səh. 2

Sülh üçün... Türkiyənin vasitəçiliyinə ehtiyac artır

➔ Bax səh. 6

“Yaşıl enerji” istehsalında rekord göstərici

➔ Bax səh. 4

Qeyri-neft ixracında yüksək artım

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov Milli Məclisdə 2025-ci ilin büdcə layihəsinin müzakirəsi zamanı bildirib ki, son illərdə ölkə iqtisadiyyatının neft-qaz sektorundan asılılığının əhəmiyyətli dərəcədə azalması müşahidə olunur. Qeyri-neft sektorunda yığımların davamlı şəkildə hər il artması həm ÜDM-də, həm də dövlət büdcəsində neftdənəkar sahələrin payının artmasına səbəb olub. Bu dinamika, eyni zamanda, qeyri-neft ixracının artmasını stimullaşdırıb. 2019-2024-cü illərdə qeyri-neft-qaz ixracının təqribən iki dəfədən çox artaraq 12 milyard dollardan çox olub.

Qeyri-neft ixracı 2024-cü ilin ötən 10 ayı ərzində də dinamikasını qoruyub saxlayıb. Hesabat dövründə qeyri-neft ixracının dəyər həcmi 2,8 milyard dollar təşkil etməklə, ümumi ixrac port-

➔ Bax səh. 4

Səudiyyə Ərəbistanında mühüm tədbir...

Sağlamlıq insanların əsas hüquqlarından biridir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Konstitusiyasında da qeyd edilib ki, sağlamlıq təkcə xəstəliyin və ya əlilliyin olmaması deyil, fiziki, əqli və sosial rifah vəziyyətidir. Tibbi xidmət, sağlam qida, təmiz ekologiya, təhlükəsiz yaşayış şəraiti və s. insanların sağlamlıq hüququ ilə əlaqəlidir.

Məlumdur ki, 30 ilə yaxın müddətdə ölkəmizdə insan hüquqlarından məhrum olan bir milyondan çox soydaşımız qaçqın və məcburi köçkün həyatı yaşayıb, həmin vətəndaşlarımızın hüquqları pozulub. İnsanlarımız illərlə və min bir əziyyətlə tikib qurduqları evlərindən məhrum edilib, ekologiyamıza ciddi ziyan vurulub. Ağrılı məqamlardan biri də mülki vətəndaşların Ermə-

➔ Bax səh. 5

Yunanıstan Rusiya silahlarını Ermənistanə verir

COP29-un ardından Cənubi Qafqazda daimi sülhün təmin edilməsi istiqamətindəki proses sürətlənə bilər - bu mesaj həm Ermənistan, həm də Azərbaycan tərəfindən son dövrlərdə mütəmadi olaraq səsləndirilir. Bölgədə yeni siyasi realitlərin formalaşması isə bütövlükdə, gedişatdan hiss olunmaqdadır - İrəvanın ərazilərin delimitasiyası və demarkasiyası istiqamətində yeni təkliflər səsləndirilməsi, sülh müqaviləsinin şərtlərinə əməl olunacağı ilə bağlı addımlar bunu deməyə əsas verir.

Amma sülhə gedən yol Qərbi tərəfdən təhdid olunur. Sülh mesajları intensivləşdikcə bəzi dairələrin və ölkələrin narahatlıqları artmaqdadır.

➔ Bax səh. 5

Yelisey Sarayı yeni hökumət böhranı ilə üz-üzə

Böyük önəmləri olan və dünyaya bir sıra ilk-lər təqdim edən Fransa hazırda öz tarixinin ən ağırlı dönməndən keçir. Paytaxt Parisdə, əyalətlərdə sənaye, xidmət və kənd təsərrüfatı işçiləri mütəmadi qaydada aksiyalar keçirərək onların dolanışığı və iş şəraitini gətirdikcə ağırlaşdıraraq “islahatlar”a etirazlarını bildirirlər. Siyasi vəziyyət də stabil deyil. Parlamentdə Makronun impiçmenti ilə bağlı başlayan müzakirələrin ardından ölkədə hökumət böhranı da gündəmə gəlib.

Makronun cari ildə Avropa Parlamentinə və Milli Assambleyaya keçirilən seçkilərdən sonra qanunvericiliyi tapdalayaraq saxtakarlıqla formalaşdırdığı Barnye hökuməti elə ilk günlərdən öl-

➔ Bax səh. 7

Prezident Parlamentdə seçiləcək...

➔ Bax səh. 6

İrəvanın donu açılmır...

➔ Bax səh. 7

ABŞ-Azərbaycan münasibətləri yeni mərhələdə

Hələ birinci prezidentlik dövründə Donald Tramp Azərbaycan ilə dostluq və əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə xüsusi diqqət ayırıb

XXI əsrin birinci rübünün son ilinin başlanmasına cəmi bir neçə ay qalmış beynəlxalq aləmi yeni siyasi-iqtisadi çağırışlarla üz-üzədir. Bu gün xüsusilə, global təhlükəsizlik məsələsi ən aktual müzakirə predmeti kimi önə çıxır. Dünyanın əksər bölgələrində baş verən kataklizmlər, gərginlik və hərbi eskalasiyalar əsaslı təhdid mühiti formalaşdırır - çıxış yolu isə müzakirələr və qarşılıqlı anlaşmalar, siyasi ambisiyalardan geri çəkilməkdir.

Artıq yeni siyasi-iqtisadi mərhələnin ilkin işarələri sezilməkdədir - başqa sözlə, Qərbin radikal, ambisioz və barışmaz yanaşma siyasəti artıq son günlərini yaşayır. ABŞ-da Respublikaçılar Partiyasının namizədi Donald Trampın prezident seçkilərində qalib gəlməsi və 4 illik fasilədən sonra ölkəsinin 47-ci dövlət başçısı seçilməsi bütün dünyada yeni perspektivlər formalaşdıracaq. Arqumentlər isə ortadadır - faktlar qarşıdakı illəri həm global təhlükəsizlik, həm beynəlxalq ticari əlaqələrin

inkişafı, həm də əməkdaşlıq baxımından yeni dövr kimi xarakterizə edir.

İkitərəfli əlaqələrimizin irəli aparılması üçün birgə söyləy...

Əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi üçün...

Noyabrın 25-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ABŞ-ın Prezidenti Donald Trampa zəng edib. Telefon danışıqı əsnasında

dövlətimizin başçısı Donald Trampı Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti vəzifəsinə

yenidən seçilməsi münasibətilə təbrik edib. Azərbaycan Prezidenti qeyd edib ki, seçkilərdə inamlı qələbə Amerika xalqının onun yürütdüyü siyasi xəttə böyük dəstək və etimadının əşkar ifadəsidir. Dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, Prezident Donald Trampın fəaliyyəti dünyada təhlükəsizliyin təmin olunmasında daha da önəmli rol oynayacaqdır. Birinci prezidentlik dövründə Azərbaycan ilə Birləşmiş Ştatlar arasında dostluq

və əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə Donald Trampın xüsusi diqqət ayırdığını deyən dövlətimizin başçısı ikitərəfli əlaqələrimizin

irəli aparılması üçün birgə söyləyərək göstəriləcəyinə ümidvarlığını bildirib. Prezident Donald Tramp öz növbəsində səmimi təbriklərə görə Prezident İlham Əliyevə dərin təşəkkürünü bildirib. Donald Tramp ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi məqsədilə birgə söylərlə çalışmanın vacibliyini qeyd edib.

Prezident Donald Tramp öz növbəsində səmimi təbriklərə görə Prezident İlham Əliyevə dərin təşəkkürünü bildirib. Donald Tramp ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi məqsədilə birgə söylərlə çalışmanın vacibliyini qeyd edib.

Onun hakimiyyəti dövründə ...

Qeyd edilməlidir ki, son illərdə beynəlxalq arena-da gərginliklərin daha da artmasına istisnasız olaraq bir sıra güclərin və ya hakimiyyət nümayəndələrinin birbaşa təsiri vardı - xüsusilə, Qərbin bəzi məsələlərə yanaşmasında nəzərə çarpan ştrixlər bunu deməyə əsas verir. Son 4 ildə ABŞ-da hakimiyyətdə olan Bayden administrasiyasının yaratdığı iqtisadi-siyasi "mühit" inkişafa və əməkdaşlığa xidmət etməyib. Məsələn, ABŞ hakimiyyətinin qeyri-stabil yanaşması artıq bir neçə ildir müzakirə olunan Azərbaycan - Ermənistan münasibətlərinin normalaşması xəttinə açıq maneəçilik kimi dəyərləndirilə bilər. Bayden administrasiyası bu münasibətlərin normalaşması üçün birləşdirici deyil, dağıdıcı funksional yanaşması ilə seçilib.

Artıq Qərbin bu prosese yanaşmasında da yeni situasiya və reallıqlar yaranacaq - Donald Trampın yenidən prezident seçilməsi beynəlxalq sülhün formalaşmasına, iqtisadi inkişafın və artımın hissediləcək dərəcədə yüksəlməsinə yol açar bilər. Təsadüfi deyil ki, özünün seçki platformasında "mühərisiz dünya" şüarını qeyd edən Tramp gələcək fəaliyyətində bu xətti əsas götürəcəyini bildirmişdi.

Trampın birinci prezidentliyi dövrü də eyni siyasi xətt ilə inkişaf edib. Bu ilin iyulunda Şuşada keçirilən Qlobal Media Forumunda sualları cavablandıraraq

2020-ci ildə Vətən müharibəsindən sonra ABŞ Cənubi Qafqazda sabitliyin qorunmasına çağırışlar səsləndirib və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını bir daha bəyan edib. Paralel olaraq isə iki ölkə arasında enerji təhlükəsizliyi ilə bağlı müzakirələr artırılıb, Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru xətti kimi layihələrin əhəmiyyəti vurğulanıb

kən Prezident İlham Əliyev Donald Trampın birinci prezidentlik dövrünə toxunmuşdu. Dövlət başçısı qeyd etmişdi ki, Prezident Trampın hələ də davam edən kampaniya zamanı səsləndirdiyi mühüm tezislərdən biri də odur ki, onun vaxtında heç bir müharibə olmayacaq: "Onun hakimiyyəti dövründə Amerika müharibələrə başlamadı, Vyetnam, Koreya, Yuqoslaviya, Əfqanıstan, Liviya, İraq, Suriya və necə deyirlər, onların davamı olmadı. Bax, bu müddət ərzində onların heç biri baş vermədi. Ancaq buna, yaqın ki, böyük hörmətlə yanaşmağa dəyər".

Azərbaycan-ABŞ iqtisadi göstəriciləri...

Telefon danışıqında da qeyd olunduğu kimi, Donald Trampın birinci prezidentliyi dövründə, yəni 2017-2021-ci illər ərzində ABŞ ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlərdə müsbət inkişaf dinamikası nəzərə çarpıb. Bu, xüsusilə ticarət əlaqələrində özünü göstərib. Belə ki, 2017-2021-ci illər arasında iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi əsasən enerji və qeyri-neft sektorları ətrafında qurulub. 2017-ci ildə iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi təxminən 843 milyon ABŞ dolları olub. 2018-ci ildə bu rəqəm 928 milyon ABŞ dollarına çatıb. 2020-ci ildə pandemiya təsirlərinə baxmayaraq, ticarət həcmi təxminən 596 milyon ABŞ dolları təşkil edib. 2021-ci ildə isə bu göstərici yenidən artaraq 743 milyon ABŞ dolları yüksəlib.

Eyni inkişaf tempi siyasi əlaqələrdə də nəzərə çarpıb - həmin dövrdə siyasi dialoq müxtəlif səviyyələrdə inkişaf etdirilib. ABŞ-ın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləməsi

məsi davam edib. Xüsusilə, 2020-ci ildə Vətən müharibəsindən sonra ABŞ Cənubi Qafqazda sabitliyin qorunmasına çağırışlar səsləndirib və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını bir daha bəyan edib. Paralel olaraq isə iki ölkə arasında enerji təhlükəsizliyi ilə bağlı müzakirələr artırılıb, Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru xətti kimi layihələrin əhəmiyyəti vurğulanıb.

ABŞ ilə Azərbaycan beynəlxalq terrorizmə qarşı mübarizə, regional sabitlik və enerji infrastrukturunu təhlükəsizliyi təmin etmək istiqamətində sıx əməkdaşlıq ediblər. Ölkəmiz Əfqanıstanda NATO missiyasına dəstək verib və ABŞ üçün strateji logistik tərəfdaş rolunu oynayır. Tərəflər arasında kiber təhlükəsizlik və regional təhlükəsizlik üzrə məsləhətləşmələr aparılıb. Bu göstəricilər ABŞ ilə Azərbaycanın

Terrorizmə qarşı mübarizə...

siyasi, iqtisadi və təhlükəsizlik sahələrindəki əməkdaşlığının geniş perspektivlərə malik olduğunu göstərir.

Prezidentliyi dövründə Donald Tramp xüsusi günlərdə Azərbaycan Prezidentinə məktublar göndərərək iki ölkə arasındakı tərəfdaşlığın əhəmiyyətini vurğulayıb. O, xüsusilə enerji təhlükəsizliyi, iqtisadi əlaqələr və beynəlxalq terrorizmlə mübarizə sahələrində əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirib. Məsələn, 2017-ci il məktubunda Tramp, Cənub Qaz Dəhlizinin inkişafını dəstəklədiyini qeyd etmişdi. Bu məktublar həm də Azərbaycanın strateji əhəmiyyətini göstərir.

Həmçinin Prezident Tramp administrasiyası Azərbaycanın enerji infrastrukturunun Avropa enerji təhlükəsizliyindəki əhəmiyyətini xüsusi qeyd etmişdi.

Pərviz SADAYOĞLU

Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2025-ci il üçün büdcəsi...

Fondun xərclərinin 96,52 faizini əhaliyə ödənişlər təşkil edəcək

Milli Məclisin dünənki iclasında "Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsi müzakirələrdən sonra birinci oxunuşda qəbul edilib. Qeyd edək ki, 2025-ci il dövlət büdcəsinin gəlirləri 38 milyard 316 milyon manat, xərcləri 41 milyard 367 milyon 600 min manat məbləğində nəzərdə tutulub. 2025-ci il üçün icmal büdcəsinin gəlirləri 43 milyard 911 milyon manat, xərcləri 47 milyard 589 milyon manat, kəsiri isə 3 milyard 679 milyon manat proqnozlaşdırılır.

Daha sonra iclasda "Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2025-ci il büdcəsi

haqqında" qanun layihəsi müzakirəyə çıxarılıb. Parlamentin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev bildirdi ki, Fondun 2025-ci il üzrə xərclərinin maliyyələşdirilməsi üçün maliyyə mənbəyi 7 milyard 676 milyon manat nəzərdə tutulub, bu da 2024-cü il ilə müqayisədə 727 milyon manat və ya

10,5 faiz çoxdur. Fondun maliyyə mənbəyinin 7 milyard 617 milyon manatlıq hissəsini Fondun gəlirləri, 59 milyon manatlıq hissəsini isə Fondun əvvəlki illərdə yaradılmış ehtiyatından 2025-ci ilin xərclərinin maliyyələşdirilməsinə yönəldilən vəsait təşkil edir.

Fondun 2025-ci il üçün gəlirlərinin 78,1 faizi və ya 5 milyard 997 milyon manatın məcburi dövlət sosial sığorta (MDSS) daxilolmaları üzrə formalaşacağı proqnozlaşdırılır. Bu isə cari ilin müvafiq göstəricisindən 519 milyon manat və ya 9,5 faiz çoxdur. Məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxi-

l olmaların 66,1 faizi qeyri-büdcə sektorunun, 33,9 faizi isə büdcədən maliyyələşən təşkilatların hesabına təmin ediləcək.

Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun xərcləri ilə bağlı qeyd edilib ki, Fondun gələn il proqnozlaşdırılan ümumi xərclərinin 96,52 faizini və ya 7 milyard 408 milyon manatın əhaliyə ödənişlər təşkil edəcək. Əhaliyə ödənişlər üzrə xərclərin 7 milyard 210 milyon manatı əmək pensiyalarının, 198,4 milyon manatı isə məcburi dövlət sosial sığorta haqları hesabına verilən müavinətlərin payına düşür. Əhaliyə ödənişlərin 2025-ci il üçün nəzərdə tutulmuş proqnozu 2024-cü ilin təsdiqlənmiş proqnozundan 702,4 milyon manat, yəni 10,5 faiz çoxdur. Əmək pensiyalarının orta aylıq məbləğinin 2025-ci ildə 535 manat olacağı, yaşa görə pensiyanın orta aylıq məbləğinin 571 manata yüksəlməsi proqnozlaşdırılır.

2025-ci ildə məcburi dövlət sosial sığorta haqları hesabına ödənilən əmək qabiliyyətinin müvafiqəti itirilməsinə, hamiləliyə və doğuma, uşağın anadan olmasına görə, 3 yaşına çatanaqədər uşaqlara qulluğa görə və dəfn üçün müavinətlərin maliyyələşdirilməsinə

198,41 milyon manat vəsait nəzərdə tutulub ki, bu da cari ilin təsdiqlənmiş proqnozuna nisbətən 9,3 faiz, yaxud 16,83 milyon manat çoxdur. Sığortaolunanların sanatoriya-kurort müalicəsi və sağlamlaşdırma tədbirlərinin həyata keçirilməsi üzrə Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası vasitəsilə maliyyələşdiriləcək xərclər 25 milyon manat olacaq.

Sonra iclasda əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev çıxış edərək "Dövlət sosial müdafiə fondunun 2025-ci il büdcəsi haqqında" fikirlərini bildirib. Nazir 2025-ci ilin dövlət və icmal büdcələrinin sosial çağırışlara cavab verdiyini, burada sosial-yaşlı xərclərin prioritet təşkil etdiyini söyləyib. O qeyd edib ki, dövlət büdcəsində növbəti il üçün sosialyönümlü xərclərə 16,9 milyard manat məbləğində vəsait ayrılıb. Elm, təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə, mədəniyyət, incəsənət və bu qəbilədən olan sosial xərclər üzrə növbəti ilin büdcəsi 12,6 milyard manat təşkil edəcək. Sosial müdafiə, sosial təminat xərcləri 4,8 milyard manat vəsait nəzərdə tutulub.

Sahil Babayev diqqətə çatdırıb ki, növbəti ildə Dövlət Sosial Müdafiə Fondunda büdcədən maliyyələşən təş-

kilatlar üzrə artım 135 milyon manat, qeyri-büdcə təşkilatları üzrə artım isə 385 milyon manat olaraq proqnozlaşdırılır. Transfərtin həcmi 1,6 milyard manat müəyyən edilib. Növbəti ildə transfərtin Fondun cari xərclərindəki payı 20,8 faiz təşkil edəcək. Bildirilib ki, pensiya sistemində əsaslı və saxta ödənişlərin aradan qaldırılması nəticəsində 2024-cü ilin 9 ayı ərzində indeksasiya əmsalları tətbiq edilmədən 955 milyon manat, indeksasiya tətbiq edildikdə isə 1 milyard 363 milyon manat əsaslı xərclərin qarşısı alınır.

Onun sözlərinə görə, "Böyük Qayıdış" üzrə Dövlət Programı çərçivəsində azad edilmiş ərazilərə köçmüş əhəlinin məşğulluğunun artırılması prioritet olaraq qalacaq. Belə ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə məskunlaşmış və iqtisadi fəal olan şəxslərin 80 faizdən çoxunun məşğulluğu təmin edilib, digər şəxslərin də məşğulluğunun təmin olunması istiqamətində işlər aparılır.

Daha sonra çıxış edən millət vəkili Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2025-ci il büdcəsi ilə bağlı fikrini və təkliflərini bildirdi.

Nardar BAYRAMLI

Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl dövlət başçısı “Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında” qanununa əlavə və dəyişikliklər layihəsini təsdiqləyib.

Prezident İlham Əliyev “Azərbaycan Respublikasında bələdiyyələrin birləşməsi yolu ilə yeni bələdiyyələrin yaradılması haqqında” Qanunu təsdiq edib. Sənədə əsasən, bələdiyyələrin birləşməsi əsasında yeni bələdiyyə strukturları yaradılacaq. Paytaxtın 3 rayonunda bələdiyyələrin yə-nidən strukturlaşması təmin olunacaq. Belə ki, Xəzər rayonu üzrə Mərdəkan və Şağan bələdiyyələrinin əhatə etdiyi qəsəbələr bazasında vahid bir yerli orqan – Mərdəkan bələdiyyəsi formalaşacaq. Qa-

1450-dən 685-ə...

Yerli özünüidarəetmə orqanları yenidən təşkilatlanır

radağ rayonu üzrə Çeyilədağ, Sanqaçal və Ümid bələdiyyələrinin əhatə etdiyi qəsəbələr bazasında yeni Sanqaçal bələdiyyəsi yaradılacaq. Eləcə də Korgöz, Qı-

zılbaş və Puta bələdiyyələrinin əsasında Qızılbaş bələdiyyəsi qurulacaq. Pirallahı rayonu üzrə Çilov-Neft Daşları, Gürgən və Pirallahı bələdiyyələrinin əhatə etdiyi

qəsəbələr bazasında Pirallahı bələdiyyəsi formalaşacaq. Səbail rayonu üzrə isə Bibiheybət və Səbail bələdiyyələrinin birləşməsi yolu ilə Səbail bələdiyyəsi

təşkil olunacaq.

Aşeron rayonu üzrə Aşağı Güzdək, Pirəkəşkül, Qobustan bələdiyyələri birləşdirilərək Aşağı Güzdək, Fatmayı və Görədil bələdiyyələri birləşdirilərək Fatmayı, Güzdək və Qobu bələdiyyələrinin əsasında isə Qobu bələdiyyəsi yaradılacaq. Regionlara gəlincə, Gəncə şəhəri üzrə Hacıkənd və Kəpəz bələdiyyələrinin əhatə etdiyi 3 və 4 nömrəli sahə inzibati ərazi dairələrinin ərazisindəki qəsəbələr bazasında Kəpəz bələdiyyəsi yaradılacaq. Eləcə də respublikanın digər şəhər və rayonlarındakı qəsəbə və kənd bələdiyyələrinin birləşdirilməsi yolu ilə yeni bələdiyyələr təşkil olunacaq.

Bələdiyyələrin birləşdirilməsinin səbəbi nədir?

Ölkəmizdə müasir inkişaf çağırışlarından meydana çıxan aktual tələblər təkcə dövlət və qeyri-dövlət orqanlarını əhatə etmir, institusional dəyişikliklər ölkə həyatının ictimai-sosial-iqtisadi sferasında yer alan və kifayət qədər səlahiyyətləri olan yerli özünüidarəetmə orqanlarının fəaliyyətində də yeni meyarların tətbiqini labüdləşdirib. Müasir islahat-

demək olardı. Bu baxımdan “Azərbaycan Respublikasında bələdiyyələrin birləşməsi yolu ilə yeni bələdiyyələrin yaradılması haqqında” və “Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında” qanunlarda əlavə və dəyişikliklərin aparılmasına ehtiyac yaranıb.

Hər iki qanuna edilən dəyişikliklərə əsasən, ölkə üzrə sonuncu bələdiyyə seçkilərinin keçirildiyi ildən sonrakı dörd ilin son iki ilində əhalisinin sayı 3000 nəfərdən və ya ev təsərrüfatlarının sayı 1000 vahiddən az olan bələdiyyələr sosial-iqtisadi vəziyyət, tarixi və digər yerli xüsusiyyətlər nəzərə alınmaqla digər bələdiyyələrlə birləşdirilir.

Vergi və digər yığımlar yalnız nağdsız qaydada həyata keçiriləcək

Yeni strukturlaşmadan sonra bələdiyyələrin iqtisadi-maliyyə fəaliyyətinin elektronlaşdırılması, apardığı bütün əməliyyatların yalnız elektron resurslar infrastrukturunu vasitəsilə aparılması da nəzərdə tutulur. Ən vacib məsələlərdən biri özünüidarəetmə orqanlarının vergi və digər yığımlarının yalnız nağdsız qaydada həyata keçirilməsidir. Bu məqsədlə “Nağdsız hesablaşmalar haqqında” qanunda dəyişikliklər ediləcək, qanunun 3.4.1-ci maddəsinə əsasən, ölkədə vergilərin yığılması yalnız

Ölkə üzrə sonuncu bələdiyyə seçkilərinin keçirildiyi ildən sonrakı dörd ilin son iki ilində əhalisinin sayı 3000 nəfərdən və ya ev təsərrüfatlarının sayı 1000 vahiddən az olan bələdiyyələr sosial-iqtisadi vəziyyət, tarixi və digər yerli xüsusiyyətlər nəzərə alınmaqla digər bələdiyyələrlə birləşdirilir

nağdsız qaydada

həyata ke-

Dəyişikliklər bələdiyyələrdə idarəetmənin və xidmətlərin keyfiyyətini artıracaq

Yeni dəyişikliklər yerli özünüidarəetmə orqanlarının maliyyə-təsərrüfat imkanlarının təşkili və yerli mənbələrinin formalaşmasında da əhəmiyyətli dönüş yaradacaq. Struktur dəyişiklikləri bələdiyyələrin geniş ərazi və torpaq resursları,

lənməsinə səbəb olacaq.

Nəticədə yerli idarəetmə orqanlarında aparılan struktur islahatları bələdiyyələrdə idarəetmənin effektivliyin artırılmasına, resurslardan qənaətlə istifadə edilməsinə, xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, re-

Ən vacib məsələlərdən biri özünüidarəetmə orqanlarının vergi və digər yığımlarının yalnız nağdsız qaydada həyata keçirilməsidir

habelə əməlak və dövr

riyyə vəsaitləri

mənbələri üzərində səlahiyyətlərini daha da optimallaşdıracaq. Bu isə yerli qurumların daha əsaslı maliyyəsinin formalaşması və istifadəsinə, habelə qərarvermə imkanlarının geniş-

gionların balanslı inkişafının təmin edilməsinə, habelə bu qurumlar arasında daha sıx əməkdaşlığın qurulmasına töhfə verəcək.

E.CƏFƏRLİ

Yerli idarəetmə orqanlarında aparılan struktur islahatları bələdiyyələrdə idarəetmənin effektivliyin artırılmasına, resurslardan qənaətlə istifadə edilməsinə, xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, regionların balanslı inkişafının təmin edilməsinə, habelə bu qurumlar arasında daha sıx əməkdaşlığın qurulmasına töhfə verəcək

lar yerli orqanların strukturunun yenidən formalaşmasını və təkmilləşdirilməsini tələb edir. Ona görə də genişmiqyaslı islahatlar kursundan bələdiyyələrin kənarda qalması inkişaf tranzitinin məhdudlaşdırılması

Nəticədə bələdiyyələrin sayı 3 dəfəyə yaxın azaldılaraq 1450-dən 685-ə endiriləcək. Struktur dəyişikliyi nəticəsində 2025-ci ildən təxminən əvvəlki mövcud olan 800-ə yaxın bələdiyyə hüquqi statusunu itirmiş olacaq.

Tərəfdaşlığın 30 ili...

NATO Cənubi Qafqazda Azərbaycanın önəmini yüksək dəyərləndirir

Noyabrın 26-da Bakıda Azərbaycanın NATO-nun Sülhənamə Tərəfdaşlığı (SNT) proqramının Çərçivə Sənədinə qoşulmasının 30 ildəyinə həsr olunmuş elmi-praktiki konfrans keçirilib. Tədbir zamanı ölkəmizin Alyansla tərəfdaşlığının tarixi, hazırkı vəziyyəti və perspektivləri, SNT proqramının nailiyyətləri, ölkəmizin NATO-nun rəhbərlik etdiyi sülhənamə əməliyyatlarına və Avropa regionunda enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına töhfəsi və Azərbaycanın NATO ilə tərəfdaşlığından irəliləyən digər mövzular ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

4 may 1994-cü ildən başlanan tərəfdaşlıq

Konfransda Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Hərbi-siyasi məsələlər idarəsinin rəisi vəzifəsini icra edən Anar Mütəllibov, NATO Baş katibinin əməliyyatlar üzrə müavini-nin köməkçisi Burcu San, xarici ölkələrdən əlaqədar sahələr üzrə akademik dairələrin üzvləri, təhlilçilər, həmçinin yerli dövlət qurumları və müvafiq təhsil ocaqlarından nümayəndələr iştirak ediblər.

Azərbaycan özünün xarici siyasət starteqiyasını həyata keçirərək təhlükəsizlik məsələlərinə hər zaman böyük diqqət ayırıb. Buna görə də, Azərbaycan NATO ilə əlaqələndirilmiş xüsusi önəm verib və bu əməkdaşlığı səmərəli və balanslaşdırılmış xarici siyasət üçün vacib faktor hesab edib. Azərbaycanla NATO arasında tərəfdaşlığın əsası Heydər Əliyev tərəfindən 4 may 1994-cü il tarixində “Sülhənamə tərəfdaşlığı” (SNT) proqramının Çərçivə Sənədinin imzalanması ilə qoyulub. 1997-ci ildə isə Azərbaycan SNT Planlaşdırma və Analiz Prosesinə qoşulub. Ölkəmizin NATO ilə

tərəfdaşlığı onun Avratlantik strukturlara inteqrasiya məqsədinə xidmət edir. Azərbaycan-NATO tərəfdaşlığında əsas istiqamətlər siyasi dialoq, sülhü dəstəklə-

mə əməliyyatları, meydana gələn təhlükəsizlik təhdidləri və əsas vurğusu müdafiə məsələlərinə yönələn genişspektrli məsələlər üzrə praktiki əməkdaşlıqdan ibarətdir. Qeyri-sabitliyin, münaqişələrin və təhdidlərin aradan qaldırılmasında Azərbaycanın qarşılıqlı maraqlar əsasında NATO ilə əməkdaşlıq məsələsi Azərbaycanın Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyası və Hərbi Doktrinasında öz əksini tapır. Beləliklə, Azərbaycanın hərbi qanunvericiliyi NA-

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev Brüsselə səfərləri zamanı Alyansın rəhbərliyi ilə görüşüb, 2021-ci il dekabrın 14-də isə NATO-nun Şimali Atlantika Şurasının iclasında iştirak edib. Bu ilin mart ayında da

NATO-nun o vaxtkı Baş katibi Yens Stoltenberg ölkəmizə səfər edib. Səfər zamanı İlham Əliyevlə NATO

Kosovo və Əfqanıstanda...

Azərbaycanın NATO ilə fərdi tərəfdaşlığının məqsəd və prinsipləri əsas etibarilə Azərbaycanın SNT Təqdimat Sənədi, Planlaşdırma və Analiz Prosesi və Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planında öz əksini tapır. Bu sənədlərdə Azərbaycan müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində islahatlar aparılması, hərbi qüvvələrin NATO standartlarına uyğun inkişaf etdirilməsi, NATO əməliyyatlarında iştirak, enerji təhlükəsizliyinin təmin olunması, fəvqəladə hallara hazırlıq, meydana çıxan təhlükəsizlik çağırışları ilə mübarizə, eləcə də ətraf mühit və ictimai diplomatiya sahələrində əməkdaşlıq niyyətini ifadə edir. 1999-cu ildə Azərbaycan Kosovo-da olan NATO-nun sülhməramlı əməliyyatlarına dəstək məqsədilə hərbi birlik göndərib. Bu əməliyyatlarda iştirak vasitəsilə Azərbaycan

Silahlı Qüvvələri NATO qoşunları ilə ortaq əməliyyatlar keçirilməsi təcrübəsi əldə edib, NATO standartları ilə

rib. 2003-cü ildə Azərbaycan Virtual İpək Yoluna qoşulub və növbəti il İstanbul zirvə görüşündə müttəfiq liderlər Qafqaza xüsusi diqqət ayırmışdılar. Belə ki, NATO-nun xüsusi nümayəndəsi və əlaqələndiricisi böl-

Azərbaycan-NATO tərəfdaşlığında əsas istiqamətlər siyasi dialoq, sülhü dəstəkləmə əməliyyatları, meydana gələn təhlükəsizlik təhdidləri və əsas vurğusu müdafiə məsələlərinə yönələn genişspektrli məsələlər üzrə praktiki əməkdaşlıqdan ibarətdir

yaxından tanış olub və sülhməramlı qoşunlarımızın peşəkarlıq səviyyəsini artırıb.

2001-ci ildə Azərbaycan çoxmillətli “Qətiyyətli əməkdaşlıq - 2001” SNT hərbi təlimini həyata keçirib. 2002-ci ildə isə Azərbaycan Əfqanıstana NATO qüvvələrini dəstəkləmək məqsədilə hərbi birlik göndə-

gəyə təyin olunmuşdu. Həmin il Prezident İlham Əliyev Brüsseldə Azərbaycanın ilk Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planını NATO-ya təqdim etmişdi. 2005-ci ildə isə Azərbaycan NATO ilə ilk dəfə Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planı çərçivəsində əməkdaşlığa başladı. Fərdi Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq Proqramı

NATO-ya üzv və bəzi tərəfdaş ölkələr tərəfindən təşkil edilən təcrübə mübadiləsi, hazırlığın artırılması, həmçinin ekspert müzakirələrinə xidmət edən tədbirlərdə iştiraka şərait yaradır.

Baş katibinin təkbətkər görüşü olub, sonra mətbuata bəyanat zamanı Azərbaycan-NATO əlaqələrinin yüksək qiymətləndirilib. Hal-hazırda NATO-nun təqdim etdiyi təhlükəsizlik sistemləri dünyanın inkişaf etmiş ölkələri tərəfindən tətbiq olunmaqdadır. Bu baxımdan Azərbaycan üçün Alyansla səmərəli əməkdaşlıq transsərhəd, dəniz və kiber sahələrdə təhlükəsizliyin təminatı baxımından faydalıdır. Digər tərəfdən, NATO üçün əhə-

NATO Baş katibinin Bakıya son səfərində...

tərəfdaşlıq çox önəmlidir. Azərbaycanın əlverişli coğrafi mövqeyi, hərbi və iqtisadi imkanları NATO tərəfindən yüksək dəyərləndirilir.

Nardar BAYRAMLI

TO standartlarından faydalanaraq daha da təkmilləşdirilib.

Qeyri-neft ixracında yüksək artım

2019-2024-cü illərdə qeyri-neft ixracı 12 milyard dollardan çox olub

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov Milli Məclisdə 2025-ci ilin büdcə layihəsinin müzakirəsi zamanı bildirib ki,

son illərdə ölkə iqtisadiyyatının neft-qaz sektorundan asılılığının əhəmiyyətli dərəcədə azalması müşahidə olunur. Qeyri-

neft sektorunda yığımların davamlı şəkildə hər il artması həm ÜDM-də, həm də dövlət büdcəsində neftdən kənar sa-

hələrin payının artmasına səbəb olub. Bu dinamika, eyni zamanda, qeyri-neft ixracının artmasını stimullaşdırıb. 2019-

2024-cü illərdə qeyri-neft-qaz ixracının təqribən iki dəfədən çox artaraq 12 milyard dollardan çox olub.

**10 ayda
2,8 milyard
dollar
həcmində ixrac**

Qeyri-neft ixracı 2024-cü ilin ötən 10 ayı ərzində də dinamikasını qoruyub saxlayıb. Hesabat dövründə qeyri-neft ixracının dəyər həcmi 2,8 milyard dollar təşkil etməklə, ümumi ixrac portfelinə payı 10 faizə çatıb. Təkcə oktyabr ayında ixrac olunan qeyri-neft məhsullarının dəyəri 342,4 milyon dollara bərabər olub. Ötən ilin oktyabr ayı ilə nisbətə bu, 23,1 faiz artım deməkdir. Proqnozlara görə, ilin sonunda cəmi ixracın həcmi 3,4 milyard dolları öteyək və 2023-cü ildəki rəqəmi üstələyəcək. Qeyd edək ki, ötən il Azərbaycan 3 milyard 348 milyon dollar dəyərində qeyri-neft məhsulları ixrac olunub. Cari ildə bu rəqəmin bir qədər də böyüməsi nəticəsində ölkəmizin qeyri-neft ixracının dəyərində tarixi maksimum qeydə alınma bilər.

Kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracı böyüyür

Qeyri-neft istehsalı və ixracında sənaye malları, o cümlədən plastik kütlə və ondan hazırlanan məmulatlar, kimya sənayesi məhsulları, alüminium, qara metallar və onlardan hazırlanan məmulatlar, sement, mis filizləri və konsentratları, elektrik enerjisi, etilen, polipropilen və digər məhsullar üstünlük təşkil etsə də, kənd təsərrüfatı təyinatlı malların ixrac zənbili də kifayət qədər böyüyüb və aqrar ixracın həcm potensialı öz intensiv dinamikasını nümayiş etdirib.

Belo ki, 2024-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında ölkədən xarici bazarlara 750 milyon dollara yaxın kənd təsərrüfatı məhsulu ixrac olunub ki, bu, ötən ilin müvafiq dövrünə nəzərən dəyər ifadəsində 11 faiz artım deməkdir. Bu dövr ərzində pomidor ixracında 12,4 faiz, xurma ixracında 14,7 faiz, tütün xammalı ixracında 5,1 dəfə, pambıq məhsulları ixracında 63,3 faiz artım qeydə alınıb. Bu müddət ərzində ölkəmizdən 142 milyon dollar dəyərində pomidor, 52,9 milyon dollar dəyərində xurma, 21,5 milyon dollar dəyərində tütün xammalı, 160,4 milyon dollar dəyərində pambıq məhsulları ixrac olunub.

Azərbaycandan xarici bazarlara kənd təsərrüfatı məhsullarının ixrac həcmi ilə yanaşı, ixracın coğrafiyasının da genişlənməsi müşahidə edilir. Əvvəlki dövrlərdə kənd təsərrüfatı məhsulları əsasən ənənəvi bazarlara, Rusiya, Belarus və digər MDB ölkələrinə ixrac olunurdusa da, hazırda ixrac coğrafiyasına Avropa, Asiya, Körfəz ölkələri regionu və Amerikanı da geniş şəkildə əhatə etməkdədir. Çinə, eləcə də Körfəz ölkələrinə ixrac xəritəsinin coğrafiyasının genişləndirilməsi məqsədilə Ticarət evlərinin yaradılması davam etdirilir.

Yaxın illərdə kənd təsərrüfatı məhsulları əsasən ənənəvi bazarlara, Rusiya, Belarus və digər MDB ölkələrinə ixrac olunurdusa da, hazırda ixrac coğrafiyasına Avropa, Asiya, Körfəz ölkələri regionu və Amerikanı da geniş şəkildə əhatə etməkdədir. Çinə, eləcə də Körfəz ölkələrinə ixrac xəritəsinin coğrafiyasının genişləndirilməsi məqsədilə Ticarət evlərinin yaradılması davam etdirilir.

dövlərdə kənd təsərrüfatı məhsulları əsasən ənənəvi bazarlara, Rusiya, Belarus və digər MDB ölkələrinə ixrac olunurdusa da, hazırda ixrac coğrafiyasına Avropa, Asiya, Körfəz ölkələri regionu və Amerikanı da geniş şəkildə əhatə etməkdədir. Çinə, eləcə də Körfəz ölkələrinə ixrac xəritəsinin coğrafiyasının genişləndirilməsi məqsədilə Ticarət evlərinin yaradılması davam etdirilir.

Ötən il Azərbaycanda 3 milyard 348 milyon dollar dəyərində qeyri-neft məhsulları ixrac olunub. Cari ildə bu rəqəmin bir qədər də böyüməsi nəticəsində ölkəmizin qeyri-neft ixracının dəyərində tarixi maksimum qeydə alınma bilər

Ənənəvi bazarlardan yeni ixrac coğrafiyasına keçid...

Azərbaycandan xarici bazarlara kənd təsərrüfatı məhsullarının ixrac həcmi ilə yanaşı, ixracın coğrafiyasının da genişlənməsi müşahidə edilir. Əvvəlki dövrlərdə kənd təsərrüfatı məhsulları əsasən ənənəvi bazarlara, Rusiya, Belarus və digər MDB ölkələrinə ixrac olunurdusa da, hazırda ixrac coğrafiyasına Avropa, Asiya, Körfəz ölkələri regionu və Amerikanı da geniş şəkildə əhatə etməkdədir. Çinə, eləcə də Körfəz ölkələrinə ixrac xəritəsinin coğrafiyasının genişləndirilməsi məqsədilə Ticarət evlərinin yaradılması davam etdirilir

sini və tarif səmərəliliyi üzrə təşviqlərin tətbiqini nəzərdə tutur. Eyni zamanda, yeni və qeyri-ənənəvi bazarlara ixracı stimullaşdırmaq üçün müxtəlif təşviq mexanizmlərinin verilməsi gözlənilir. Ən mühüm güzəşt aləti isə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə fəaliyyət göstərən biznesin xarici bazarlara çıxışında dövlət dəstəyi tədbirlərinin həyata keçirilməsi, onların ixrac fəaliyyəti üzrə logistik xərclərinin tam şəkildə qarşılanmasıdır. Nəticədə bu addım azad ərazilərdə çalışan biznes subyektlərinin xərclərinin azalmasına və global bazarlara çıxışını xeyli asanlaşdıracaq. Ümumilikdə, bütün bütün bu tədbirlərin məqsədi ixrac coğrafiyasının şaxələndirilməsinə töhfə vermək, ənənəvi bazarların tranzitini yeni istiqamətlərə yönəltmək, bununla da daha yüksək gəlir gətirən ixrac potensialını formalaşdırmaqdır.

ELBRUS

“Yaşıl enerji” istehsalında rekord göstərici

Ölkəmizdə 10 ay ərzində bərpaolunan enerji istehsalı 80 faizdən çox artıb

2024-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında Azərbaycanda bərpaolunan enerji mənbələrində istehsal edilən elektrik enerjisinin həcmi rekord həddə çatıb.

Bu dövr ərzində respublika üzrə 23,8 milyard kVt st elektrik enerjisi istehsal edilib ki, onun təxminən 3,4 milyard kVt st-ı “yaşıl enerji” mənbələrinin payına düşür. Belo ki, bərpaolunan enerji portfelində ilk güc “yaşıl hidrogen” və ya su elektrik stansiyalarının (SES) üzərində cəmləşib. SES-lər tərəfindən

2,6 milyard kVt st-a yaxın enerji istehsal olunub ki, bu son illərin ən yüksək göstəricisidir. Külək elektrik stansiyalarında 44,8 mln. kVt st, günəş elektrik

stansiyalarında 515,3 mln. kVt st, Bərk Məişət Tullantılarının Yandırılması Zavodunda isə 192,2 mln. kVt st elektrik enerjisi istehsal edilib.

2024-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında Azərbaycanda bərpaolunan enerji mənbələrində istehsal edilən elektrik enerjisinin həcmi rekord həddə çatıb.

Son bir ildə 1,5 milyard kVt-st əlavə “yaşıl güc” ...

Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2023-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında “yaşıl güclər” üzrə istehsal həcmi 1,9 milyard kVt st-a bərabər olmuşdu. Göründüyü kimi ötən 10 ay ərzində “yaşıl enerji” mənbələri üzrə elektrik enerjisi istehsalı ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 1,5 milyard kVt st artaraq 3,4 milyard kVt st təşkil etməklə yüksək rekord nümayiş etdirib. Cəmi bir il ərzində “yaşıl enerji” istehsalının 80 faiz artması rekord göstərici olmaqla Azərbaycanın “yaşıl enerji” strategiyasının gözəldirildiyindən də uğurla həyata keçirilməsindən xəbər verir.

Hazırda “yaşıl enerji”nin payı ölkə üzrə ümumi enerji balansında 15 faizi ötməklə əhəmiyyətli dərəcədə perspektiv ümidləri artırır. Bu, Azərbaycanda bərpaolunan

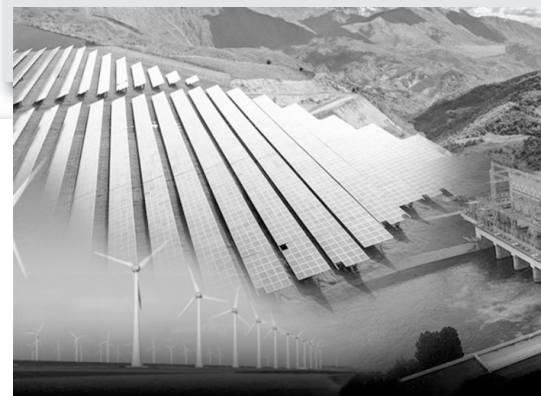
enerji sahələrinin hər birində dayanıqlı artımın baş verdiyini göstərir və yaxın 5 il ərzində “yaşıl enerji” gücünün cəmi enerji istehsalında 25 faizi ötməyini əsaslandırır. Mövcud sənədi hüququn 2030-cu ilə qədər elektrik enerjisi bərpa olunan enerjinin payının 30 faizə çatdırmaq planlarının vaxtından əvvəl yerinə yetiriləcəyinə də işarə edir. Yaxın 6-7 ildə bərpa olunan enerji istehsalının təxminən 5 milyard kVt-st-a çatacağı proqnozlaşdırılır ki, bu da cəmi enerji hasilatının təxminən 34 faizi deməkdir. Göründüyü kimi Azərbaycan “yaşıl enerji” gücünü artırmaqla bölgədə yeni enerji arxitekturasını da möhkəmləndirir.

Azad ərazilərin “yaşıl hidrogen” potensialı artır

Azərbaycanın “yaşıl enerji” potensialı qiymətləndirmələrə əsasən, quruda 135 QVt, dənizdə 157 QVt proqnozlaşdırılır. Təkcə, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgəsində hidroenerji, külək və Günəş enerjisi, termal su mənbələrinin gücü 7200 MVt-dan artıq qiymətləndirilir. Laçın və Kəlbəcərin dağlıq ərazilərində külək enerjisinin 2000 MVt həcmində texniki potens

10 ədəd kiçik su elektrik stansiyası inşa edilərək istifadəyə verilib, digər hidrogen infrastrukturalarının yaradılması işləri davam etdirilir. Ümumilikdə, 2 il ərzində Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdan 12 yerdə ekoloji cəhətdən təmiz “yaşıl enerji” istehsal edəcək su elektrik stansiyalarının tikintisinin başa çatdırılması nəzərdə tutulub. Bu isə bu bölgədə bərpa olunan təmiz enerjinin gücünün 1 QVt-ı ötməsinə səbəb olacaqdır.

loji sahələrdə təşəbbüslərin dəstəklənməsində əlaqələndirici platformanı formalaşdıracaq. Sənəd “yaşıl prinsiplər”ə çatmaqda bir sıra texniki-hüquqi proqramların təkmilləşdirilməsinə, yeni fəaliyyət çərçivəsinin müəyyənləşməsinə və nəticədə birgə qarşılıqlı əlaqələrin güclənməsinə ciddi töhfə verəcək. Ticari və investisiya blokları daha asan rejimlərinin qurulması tərəflərin manesiz tranzitləri həyata keçirməsi, rəqəmsal mübadilələri tənzimləməsi

Xarici investorlarla imzalanan sazişlər

Ölkəmizdə bərpa olunan enerji istehsalında davamlı artımın qeydə alınması, külək və günəş enerjisi üzrə hasilatın kəskin yüksəlişi xarici investorların və donorların marağını artırır. Son 2 ildə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin “Masdar”, Səudiyyə Ərəbistanının “ACWA Power”, Böyük Britaniyanın “bp”, Avstraliyanın “Fortescue Future Industries”, Yaponiyanın “TEPCO”, İtaliyanın “Maire Tecnimont”, Çin “China Gezhouba Group Overseas Investment”, Fransanın “Total Energies” və digər xarici şirkətlərlə bərpaolunan enerji istehsalına dair müqavilələr imzalanıb. Ümumilikdə, Avropa İttifaqı daxil olmaqla 23 ölkə, 6 beynəlxalq təşkilat və 44 şirkətin təmsil olunduğu tədbirdə “yaşıl enerji” sahəsində əməkdaşlığa dair sənədlər imzalanıb. Bundan başqa, Azərbaycanda Dünya Bankı (DB), Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB), Asiya İnkişaf Bankı (AİB) kimi beynəlxalq maliyyə təşkilatlarının dəstəyi ilə layihələr həyata keçirilir. AYİB 2027-ci ilədək 8 külək və günəş elektrik stansiyasının inşasına kreditlər ayıracaq. 2 ay əvvəl Birləşmiş Ərəb

Əmirliklərinin (BƏƏ) “Masdar” şirkəti ilə maliyyə tutumu 1 milyard dollar olan müqavilələrin imzalanması isə “yaşıl enerji” hərəkatında yeni dalğanın başlanğıcı sayıla bilər. Bu, yeni enerji sərmayələrinin açar sazişi kimi digər çoxhəcmli investisiyalar üçün əsaslı zəmin deməkdir. Həmin sərmayə proqramının davamı kimi digər potensial investorlarla daha iritutumlu “yaşıl sərmayələr”in qoyuluşuna dair ilkin razı-

Bərpaolunan enerji layihələrinə xarici investorların böyük həcmli sərmayələr qoyacağına dair gözləntilər çox ümidvericidir. Bunu COP29 çərçivəsində keçirilən iclaslarda aparıcı maliyyə institutlarını və nüfuzlu xarici investorların nümayəndələrinin açıqlamaları və Azərbaycan hökuməti ilə imzalandıqları niyyət sazişləri də təsdiqləyir. Həmçinin

Təkcə, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgəsində hidroenerji, külək və Günəş enerjisi, termal su mənbələrinin gücü 7200 MVt-dan artıq qiymətləndirilir. Laçın və Kəlbəcərin dağlıq ərazilərində külək enerjisinin 2000 MVt həcmində texniki potensialının olduğu proqnozlaşdırılır. Hidroenerji ehtiyatlarına görə Tərtərçay, Həkəri çayı və bu çayların qolları əsas resurs mənbələri hesab olunur

laşmalar da əldə edilib. Məsələn, Səudiyyə Ərəbistanının “ACWA Power” şirkəti qarşdakı illərdə ölkəmizin yaşıl güclərinə 5 milyard dollara yaxın investisiya yatırmaq niyyətini bəyan edib.

COP29 tədbirlərində ilk bərpaolunan enerji hərəkatının keçirilməsi və xarici investorlardan birinin qalib elan olunması bu sahədə sərmayə həmrəyliyinin artmasının göstəricisi hesab edilə bilər. COP ailişinin Azərbaycan-

də imzalanan “İqlim, İnnovasiya və Ticarət üzrə CAREC Tərəfdaşlığına dair Bakı Bəyannaməsi” də imzalanıb ki, bu sənəd üzvlər arasında yeni hədəflərin gerçəkləşməsinə, o cümlədən sosial, iqtisadi və ek

proseslərini də yaxşılaşdıracaq. Bu isə Azərbaycanın “yaşıl enerji” sektorunun investisiya imkanlarını daha da artıracaq. Beləliklə, Azərbaycan özünün günəş və külək, habelə hidrogen generasiyalarını inkişaf etdirərək “yaşıl enerji dəhlizi”nin rentabelli və dayanıqlı güc balansını da təmin etməyə doğru irəliləyir. “Yaşıl enerji” siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi yaxın illərdə ixracın şaxələndirilməsi əsas prioritetdir və həmin istiqamət üzrə fundamental hüquqi baza yaradılıb, hazırda yaşıl infrastrukturaların qurulması işləri sürətlə icra olunur. “Yaşıl enerji”nin ixracını təmin edəcək “Mərkəzi Asiya -Xəzər-Qara dəniz-Avropa” dəhlizinin yaradılması ilə bağlı niyyət razılaşmaları imzalanıb. Azərbaycan bərpaolunan enerji gücünün yaxın 10 ildə ən azı 4 dəfə artırmaqla bu dəhlizlə 4 Gvt gücündə “yaşıl enerji”ni ixrac edə biləcək.

ELBRUS CƏFƏRLİ

Səudiyyə Ərəbistanında mühüm tədbir...

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Sağlamlıq insanların əsas hüquqlarından biridir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Konstitusiyasında da qeyd edilib ki, sağlamlıq təkcə xəstəliyin və ya əlilliyin olmaması deyil, fiziki, əqli və sosial rifah vəziyyətidir. Tibbi xidmət, sağlam qida, təmiz ekologiya, təhlükəsiz yaşayış şəraiti və s insanların sağlamlıq hüququ ilə əlaqəli-

dir.

Məlumdur ki, 30 ilə yaxın müddətdə ölkəmizdə insan hüquqlarından məhrum olan bir milyondan çox soydaşımız qaçqın və məcburi köçkün həyatı yaşayıb, həmin vətəndaşlarımızın hüquqları pozulub. İnsanlarımız illərlə və min bir əziyyətə tökülmüş qurduqları evlərindən məhrum edilib, ekologiyamıza ciddi ziyan vurulub. Ağrılı məqamlardan biri də mülki vətəndaşların Ermənistanın mina terrorunun qurbanı olmasıdır. Bütövlükdə, bu məqamların hər biri insanların sağlamlıq hüququnun da əlində alınmasının bir nümunəsidir.

Silahlı münaqişələr sağlamlıq hüququna təsir göstərir

Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) Səbinə Əliyeva İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Müstəqil Daimi İnsan Hüquqları Komissiyasının (İƏT MDİHK) 24-cü sessiyasından iştirak edib. Ombudsman Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının Ciddə şəhərində “Sağlamlıq hüququ: İslam və insan hüquqları kontekstində” mövzusunda təşkil olunmuş tematik müzakirələrdə mühüm məqamlara toxunub.

Tədbirdə “İslam ölkələrində sağlamlıq hüququ - İqlim ədaləti və Ombudsman təsisatlarının rolu” mövzusunda çıxışı zamanı müvəkkil hazırda dünyanın bir çox bölgələrində, o cümlədən islam ölkələrində iqlim dəyişmələrinin insanların sağlamlıq hüquqlarından istifadə etmə-

lərinə maneə yaratdığını və əhalinin həssas qruplarına mənfi təsir göstərdiyini bildirib. Ombudsman qeyd edib ki, Yaxın Şərqdə baş verən silahlı münaqişələr də həmin şəxslərin sağlamlıq hüququnun təminatına ciddi təsir göstərir. O, münaqişə zonalarında belə səhiyyə xidmətlərinin olcaqlığının, uşaqların və qadınların əsas sağlamlıq xidmətlərindən istifadəsinin təmin edilməsinin olduqca mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini söyləyib.

Müvəkkil mövcud çağırışlar fonunda hər kəsin sağlamlıq hüquqlarının bərabər imkanlarla təmini istiqamətində daha səmərəli tədbirlərin həyata keçirilməsinin vacibliyini vurğulayıb. O, müvafiq sahədə fəaliyyəti barədə məlumat verərək, ölkəmizdə insan hüquqlarının qorunması haqqında illik məruzələrində həmin hüquqların təmini istiqamətində bir sıra tövsiyələr irəli sürdüyünü qeyd edib.

Ombudsman iqlim dəyişmələri ilə mübarizə sahəsində Azərbaycan da bir sıra əhəmiyyətli islahatların həyata keçirildiyini, eləcə də ölkəmizin COP29 kimi mətəbər bir tədbirə ev sahibliyi etdiyini xatırladı.

Ekologiyamız zərərli maddələrlə çirkləndirilib

Ekoloji cinayətlərin insanların sağlamlığına təsirinə diqqətə diqqət Səbinə Əliyeva Ermənistanın ərazilərində törətdiyi ekoloji cinayətlərdən bəhs edib. Müvəkkil işğal müddətində Ermənistan tərəfindən torpaqlarımızda basdırılmış minaların

mülki əhalinin həyat və sağlamlığı üçün ciddi təhlükə törətdiyini, onların öz doğma yurdlarına təhlükəsiz qayıdışına maneə yaratdığını, Birinci Qarabağ müharibəsindən bu günə qədər 3400-dən çox şəxsin mina qurbanı olduğunu diqqətə çatdırıb.

Sağlam ətraf mühitdə yaşamaq hüququ

Ombudsman 30 ilə yaxın işğal müddətində ərazilərimizdə müxtəlif nadir bitki və heyvan növlərinin məhv edildiyini, su hövzələrinin zərərli maddələrlə çirkləndirildiyini bildirib. Müvəkkil, həmçinin istismara yararsız olmasına baxmayaraq, fəaliyyətini davam etdirən və ətraf mühiti ciddi şəkildə çirkləndirən Ermənistandakı Metsamor Atom Elektrik Stansiyasının bütün region üçün potensial təhlükə mənbəyinə çevrildiyini də qeyd edib.

Səbinə Əliyeva beynəlxalq ictimaiyyəti sağlam ətraf mühitdə yaşamaq hüququnu kobud şəkildə pozan bu kimi cinayətlərə biganə qalmaqda çağırıb.

Minalar insan sağlamlığına ciddi ziyan vurur!

Ombudsman İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) Baş katibi Hüseyn İbrahim Taha ilə görüş keçirib. O, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi istiqamətində həyata keçirdiyi fəaliyyəti barədə İƏT Baş katibinə ətraflı məlumat verib.

Fəaliyyətində beynəlxalq əməkdaşlığa mühüm önəm verdiyini bildiren müvəkkil regional və beynəlxalq təşkilatlarla, o cümlədən İƏT-

nin Ombudsmanlar Assosiasiyası (İƏT OA) və Asiya Ombudsmanlar Assosiasiyası çərçivəsində üzvlük ölkələrin ombudsman və milli insan hüquqları institutları ilə mövcud olan qarşılıqlı əməkdaşlıq əlaqələrinin daha da gücləndirilməsi istiqamətində addımlar atıldığını qeyd edib. Səbinə Əliyeva insan hüquq və azadlıqlarının daha səmərəli müdafiəsi istiqamətində İƏT OA-ya üzvlük ölkələrin milli insan hüquqları təsisatları arasında birgə fəaliyyətin gücləndirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Azərbaycan torpaqlarının 30 ilə yaxın müddətdə Ermənistan tərəfindən işğal edildiyini diqqətə çatdıran ombudsman həmin dövr ərzində İƏT-in ölkəmizə dəstək verdiyini,

Xocalı soyqırımını tanıdığını, işğal altında olan torpaqlarımızın azad edilməsi tələbi ilə bağlı qətnamələrin qəbul edildiyini məmnunluqla xatırladı.

Ermənistanın ərazilərimizdə törətdiyi ekosos cinayətləri barədə də məlumat verən müvəkkil ekologiyaya ciddi zərər vurulduğunu, torpaqlarımızın minalarla çirkləndirildiyini bildirib. Ombudsman basdırılmış minaların dəqiq xəritələrinin indiyədək ölkəmizə təqdim edilmədiyini, mina probleminin mülki şəxslərin həyat və sağlamlığına, keçmiş məcburi köçkünlərin öz yurdlarına təhlükəsiz qayıdışına və həyata keçirilən bərpa-quruculuq işlərinə ciddi maneə törətdiyini qeyd edib.

Yegana BAYRAMOVA

Yunanistan Rusiya silahlarını Ermənistanla verir

Rusiya ilə hərbi sazişlərini pozan Afinanın məqsədləri...

COP29-un ardından Cənubi Qafqazda daimi sülhün təmin edilməsi istiqamətindəki proses sürətlənə bilər - bu mesaj həm Ermənistan, həm də Azərbaycan tərəfindən son dövrlərdə müntəzami olaraq səsləndirilir. Bölgədə yeni siyasi realitələrin formalaşması isə bütövlükdə, gedişatdan hiss olunmaqdadır - İrəvanın ərazilərin delimitasiyası və demarkasiyası istiqamətində yeni təkliflər səsləndirməsi, sülh müqaviləsinin şərtlərinə əməl olunacağı ilə bağlı addımlar bunu deməyə əsas verir.

Amma sülhə gedən yol Qərb tərəfindən təhdid olunur. Sülh mesajları intensivləşdikcə bəzi dairələrin və ölkələrin narahatlıqları artmaqdadır. Xüsusilə, Azərbaycanın bölgədəki siyasi-iqtisadi, hərbi üstünlüyünün açıq şəkildə ifadə olunması, Türkiyə ilə birgə strateji müttəfiqliyinin region üçün təhlükəsizlik qaranına çevrilməsi faktının etiraf edilməsi bəzi dövlətləri qeyri-qanuni silahlandırmağa sövq edir. Başqa sözlə, uğursuzluqla müşayiət edilən Ermənistanın silahlandırılması prosesi yenidən aktivləşdirilib.

Yeni silahlanma...

Yunanistan Ermənistanla ölkənin hava hücumundan müdafiə sisteminə istifadə edilən S-300 və Rusiya istehsalı olan digər iki silah sistemini təhvil verməyə və onları İsrail istehsalı sistemlərlə əvəz etməyə hazırdır. Bu barədə Yunanistanın “Enikos” portalı məlumat yayıb. Məlumatda bildirilir ki, Yunanistan Silahlı Qüvvələrinin rəhbərliyi Rusiya silah sistemlərini Yunanistanın hərbi arsenalından çıxarmaq və köhnə sistem-

ləri tam şəkildə yeni Qərb texnologiyaları ilə əvəz etmək niyyətindədir. Portal qeyd edir ki, əvvəllər bu sistemlərin Ukraynaya verilməsinə güman edilirdi, lakin Baş Qərargah başqa alternativləri nəzərdən keçirir”. Nəsr əlavə edir ki, mövcud məlumatlara görə, Ermənistanın müdafiəsinin gücləndirilmək üçün Yunanistanın təşəbbüsü deyil, Fransa ilə əməkdaşlığın “məhsuludur” və bu, həm də Fransanın Ermənistanın silahlandırılması məqsədlərini növbəti mərhələsinə çevriləcək.

Yunanistan razılaşmaları pozur - Kreml araşdıracaq...

Qeyd edək ki, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova bu ilin fevralında bildirmişdi ki, Moskva Yunanistanın və digər ölkələrin Rusiya silahlarını üçüncü tərəflərə ötürülməsinin qeyri-mümkünlüyünə dair razılaşmaların həyata keçirilməsini araşdıracaq. Xatırladaq ki, Rusiya ilə silah ixracatına dair sazişlər, ümumiyyətlə, üçüncü

rəfindən müxtəlif ölkələrlə imzalanıb və hər bir müqavilə fərqli şərtlər daşıyır. Yunanıstanla gəldikdə isə Afina 1990-cı illərdən etibarən Rusiyadan müxtəlif silah sistemləri alıb. Bunlara S-300 hava hücumundan müdafiə sistemi, TOR-M1 və OSAAK raket kompleksləri daxildir. Yunanıstan bu sistemləri əsasən Kiprdən təhvil alıb, lakin Rusiya ilə bağlanan müqavilələrdə üçüncü tərəflərə ötürmə ilə bağlı məhdudiyyətlər mövcuddur. Yunanıstan son illərdə bəzi Rusiya mənşəli silahları Ukraynaya göndərmək niyyətinə düşsə də, bunun, Moskva tərəfindən müqavilə şərtlərinin pozulması kimi qiymətləndiriləcəyindən çəkinib. Çünki Afina ilə bağlanan razılaşmada da silahların üçüncü tərəflərə ötürülməsi açıq şəkildə qadağan olunur. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, Yunanıstan adətən silahları Ermənistanla verərkən beynəlxalq hüquq, razılaşmaları pozur.

Təşəbbüsləndirici haldır ki, Ermənistanın siyasi rəhbərliyi bir tərəfdən sülh haqqında danışıq da, digər tərəfdən aktiv silahlanmanın miqyasını genişləndirir. Son iki ildə bu prosesdə Fransa və Hindistan xüsusilə seçilib. 2023-cü ildə

Fransa və Hindistandan sonra...

Fransa Ermənistanla üç GM 200 radar sistemi və Mistral qısa mənzilli hava hücumundan müdafiə sistemləri tədarük etmək üçün müqavilə bağlayıb. 2024-cü ilin iyununda isə Ermənistan Fransadan CAESAR haubitsalarını almaq üçün yeni bir hərbi saziş imzalayıb.

Hindistandan da bu məqsədlə bəzi sənədlər imzalanıb - 2022-ci ildə Ermənistan Hindistandan dörd “Pinaka” reaktiv yayılım atəşi sistemini alıb. Bu, Ermənistanın hücum gücünü artırmaq məqsədinə xidmət edirdi. 2024-cü ilin əvvəlində Ermənistan Hindistandan “Zen” pilotsuz uçuş aparatlarını alıb.

Sülh mesajları intensivləşdikcə bəzi dairələrin və ölkələrin narahatlıqları artmaqdadır

Papikyan şərti sərhəddə...

İndiki hakda Yunanıstanın sözügedən silahların əldə olunması açıq müharibə strategiyası kimi qiymətləndirilir. Məsələn, müdafiə naziri Suren Papikyanın noyabrın 25-də şərti sərhəd bölgəsinə səfəri və həyata keçirilən genişmiqyaslı işlərlə tanış olması Ermənistan müt-

buatı tərəfindən xüsusi ştrixlərlə verilib - bu açıq şəkildə Ermənistanın sülh çağırışları ilə ziddiyyət təşkil edir. Papikyan şərti sərhəd bölgəsində çəkilmiş fotolar vasitəsilə Ermənistanın hərbi hazırlıqlarını nümayiş etdirib və bu addım birbaşa müharibə mesajı kimi qiymətləndirilir.

Niyə Kiyevə yox, İrəvana?

Vurğulanır ki, Afina üçün Kiyev əvəzinə İrəvanın “gücləndirilməsi” bir çox səbəblərə görə strateji seçimdir. Portal yazır ki, müttəfiqlik əlaqələri, yaxın tarixdəki ümumi söylər, eyni zamanda, ortaq dini inanclar bunu daha da stimullaşdırır. Bundan əlavə, portal açıq şəkildə Yunanıstanın Azərbaycan ilə Türkiyə arasındakı münasibətlərdən ehti-

yat etdiyini bildirib.

Düzdür, məlumatda bildirilir ki, Yunanıstan silahları pulsuz və başqa sistemlərlə əvəz etmədən” verməyəcək. Eyni zamanda, Baş Qərargah bu silahların Ukraynaya göndərilməməsinə Kiyevin NATO və Aİ tərəfindən Qərb texnologiyasına əsaslanan yeni nəsil silahlarla təchiz olunması ilə izah edir.

tərəflərə ötürmə qadağası kimi bəndəliyə əhatə edir. Bu, xüsusilə yüksək texnologiyalı və strateji silahların yayılmasının qarşısını almaq məqsədini güdür. Belə razılaşmalar Rusiya tə-

hərbi tədarük edən və sülhə maneə olan dövlətlərdir...

Ermənistanın siyasi rəhbərliyi bir tərəfdən sülh haqqında danışıq da, digər tərəfdən aktiv silahlanmanın miqyasını genişləndirir. Son iki ildə bu prosesdə Fransa və Hindistan xüsusilə seçilib

Dendiasın “dördlüyü” ...

Yunanıstanın prosesdə aktiv “iştirakına” gəldikdə isə, bu ölkə hər zaman ermənipərəst yanaşması ilə yadda qalıb. Təsədüfi deyildi ki, bu ilin əvvəlində Yunanıstanın müda-

fie naziri Nikos Dendias İrəvana səfəri zamanı dördtərəfli “müdafiə əməkdaşlığı” formatını irəli sürmüşdü: “Biz Ermənistan, Yunanıstan və Kipr arasında uğurlu üçtərəfli əlaqələr də ola bilər”.

Bu ilin əvvəlində Yunanıstanın müdafiə naziri Nikos Dendias İrəvana səfəri zamanı dördtərəfli “müdafiə əməkdaşlığı” formatını irəli sürmüşdü: “Biz Ermənistan, Yunanıstan və Kipr arasında uğurlu üçtərəfli müdafiə əməkdaşlığı yaratmışıq. Lakin Fransa və Hindistanla, mühüm ölkələrlə, mühüm güclərlə, Ermənistan və Yunanıstanın çox nüfuzlu ortaq dostları ilə başqa üçtərəfli və ya dördtərəfli əlaqələr də ola bilər”.

tərəfli müdafiə əməkdaşlığı yaratmışıq. Lakin Fransa və Hindistanla, mühüm ölkələrlə, mühüm güclərlə, Ermənistan və Yunanıstanın çox nüfuzlu ortaq dostları ilə başqa üçtərəfli və ya dördtərəfli əlaqələr də ola bilər”.

Burada xüsusilə Hindistanın və Fransanın adının çəkilməsi artıq şərhə ehtiyac qoymur - sözügedən ölkələr İrəvanı silahla tədarük edən və sülhə maneə olan dövlətlərdir...

P.İSMAYILOV

Sülh üçün...

Türkiyənin vasitəçiliyinə ehtiyac artır

NATO və Rusiya Ankaranın potensialını necə dəyərləndirir?

Türkiyə və Rusiya liderlərinin telefon söhbəti

Belo bir şəraitdə Türkiyə sülh təşəbbüsünü davam etdirir. NATO-nun aparıcı üzvü olmasına baxmayaraq Türkiyə Rusiya ilə Ukrayna arasında tezliklə sülhün təmin olunmasının tərəfdarıdır. NATO müttəfiqlərinin əksəriyyətinin mənfi qarşılmasına baxmayaraq, rəsmi Ankara mövqeyində qətiyyətlidir. Ən azı ona görə ki, Türkiyə hər iki ölkə ilə qonşudur. Hazırda gərginliyin pik həddə çatması Ankaranın diplomatik fəallığının daha da artırmasını zəruri edir. Bu baxımdan, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Rusiyanın dövlət başçısı Vladimir Putinlə son telefon danışığı qeyd olunmalıdır. Telefon söhbətində Türkiyə ilə Rusiya arasında ticarət həcmünün genişləndirilməsi başda olmaqla bir çox sahədə əməkdaşlığın artırılması müzakirə

edilib. Lakin təbii ki, regiondakı vəziyyət xüsusi diqqət mərkəzində olub. Prezident Ərdoğan Türkiyənin bölgədəki gərginliyin aradan qaldırılması üçün söylərinə və sülh proseslərinə töhfə verməyə davam edəcəyini bildirib.

NATO-nun Baş katibi Ankaraya niyə gəlmişdi?

təşkili və müdafiə sənayesi məhsullarının tədarükü sahəsində aliyans üzvləri arasında həmrəylik məsələləri müzakirə olunub.

Nəzərə almaq lazımdır ki, Türkiyə NATO-nun ikinci ən böyük ordusuna sahibdir. Qlobal münasibət potensialı olan bəzi məsələlər, xüsusən Rusiya-Ukrayna müharibəsi NATO-nun təhlükəsizlik problemlərində sadəcə əməkdaşlıq və həmrəylik təşkilatı olmaqdan savayı, həmçinin müəyyən addımlar atmalı olduğunu göstərir. Bu funksiyalardan ən mühümünü NATO-nun çəkirdimə və təhlükəsizlik perspektivinə malik olmasıdır. Lakin bundan əlavə, onun həm də sülh missiyası olmalıdır. Rəsmi Ankara hesab edir ki, aliyans sülhü bərqərar etmək üçün öz vəzifələrini yenidən nəzərdən keçirməlidir. Bu kimi proseslərdə həm NATO müttəfiqləri, həm də Rusiya Türkiyənin imkanlarını real qiymətləndirməlidir.

Dünyanın ən böyük hərbi güclərindən biri

Digər vacib məqam da odur ki, Türkiyə son 20 ildə öz hərbi gücünü əhəmiyyətli dərəcədə artırıb. Bu dövrə

bəz” (“Çelik Kubbe”) sistemi-nin yeni elementinə çevrilib. Türkiyə mediası yazır ki, sözü-gedən sistem ABŞ istehsalı

Türkiyə çox sürətlə öz müdafiə sənayesini gücləndirib və ordusunu ən müasir hərbi texnika və atıcı silahlarla təmin edib. Hazırda Türkiyə dünyanın ən böyük pilotsuz uçuş aparatları (PUA) istehsalçısıdır. Ankara bundan sonra da diqqətini pilotsuz döyüş platformalarının işlənilməsinə yönəldəcək və ölkə üçün istənilən potensial təhdidin qarşısını almaq üçün çoxşəxsiyyətli “Polad günbəz” hava hücumundan müdafiə sistemi yaradacaq. Artıq uzunmüddətli hava hücumundan müdafiə sistemi olan “Siper Blok-1” Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin arsenalına daxil edilib. “Siper Blok-1” ölkənin “Polad Gün-

ölan “Patriot” və Rusiya istehsalı olan “S-400”ə bənzərdir.

ni Tip Sualtı Qayıq Layihəsi çərçivəsində yerlilik göstəricisi yüksək olan “Type-214TN (Reis)” sinfinə məxsus sualtı qayıqların istehsalına başlayan Türkiyə 2017-ci ilin iyun ayında MİLDEN (Milli Sualtı Qayıq) layihəsinə start verib. 2025-ci ilə qədər layihələndirmə işlərinin başa çatdırılması və Gölçük Gəmiqayırma Zavodunda ilk gəminin istehsalına başlanılması planlaşdırılır. İlk gəminin 2031-ci ilə qədər tamamlanacağı gözlənilir.

Türkiyə ən yeni nəsil texniki göstəricilərə malik qırıclar, helikopterlər və avtomobillər də istehsal edir. Türkiyə milli döyüş təyyarəsi “KA-AN”-ı istehsal etməklə dünyada 5-ci nəsil qırıclar istehsal edən 5 ölkədən biri sayılır.

Xatırladaq ki, Türkiyənin “KAAN” milli hərbi təyyarəsi bu ilin fevralında ilk uçuşunu uğurla həyata keçirib. Bütün bunlar Türkiyənin hərbi sənayesinin mühüm nailiyyətləridir. Təbii ki, belə güclü hərbi potensiala sahib olan ölkə ilə digər dövlətlər hesablaşmalıdır. Lakin Ankara bu gücü ilə sadəcə öyünmür, dünyada sülh və təhlükəsizliyin təmin olunması təşəbbüsünü davam etdirir.

Nardar BAYRAMLI

Hazırda gərginliyin pik həddə çatması Ankaranın diplomatik fəallığının daha da artırmasını zəruri edir

Diqqət çəkən daha bir məqam isə hazırkı şəraitdə NATO-nun Baş katibi Mark Ruttenin Ankaraya səfər etməsidir. Bu faktlar Türkiyənin həm Rusiya, həm də Qərbi tərəfindən güclü dövlət kimi qəbul olunmasının göstəricisidir. Xatırladaq ki, NATO-nun Baş katibi Mark Rutte noyabrın 25-də Türkiyə rəhbərliyi ilə danışıqlar aparıb. Hərbi blokun rəhbəri ilə Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan arasında görüş bir saata yaxın və mətbuata qapalı keçirilib. Görüşdə Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan və milli müdafiə naziri Yaşar Güler də iştirak ediblər.

Gün ərzində Aliyansın rəhbəri Rutte H.Fidan və Y.Gülerlə də ayrı-ayrılıqda görüşlər keçirib. Türki-

yə Prezidentin Administrasiyasının açıqladığı məlumata görə, NATO Baş katibinin iştirakı ilə keçirilən danışıqların gündəliyində Ukraynadakı müharibə, Yaxın Şərqdəki böhran, həmçinin terrorizmlə mübarizədə birgə fəaliyyət məsələsi yer alıb. Bundan əlavə, görüşlərdə 2026-cı ildə Türkiyədə NATO sammitinin

Rəsmi Ankara hesab edir ki, aliyans sülhü bərqərar etmək üçün öz vəzifələrini yenidən nəzərdən keçirməlidir. Bu kimi proseslərdə həm NATO müttəfiqləri, həm də Rusiya Türkiyənin imkanlarını real qiymətləndirməlidir

Bundan başqa, Türkiyə sualtı qayıq layihəsini də uğurla reallaşdırır. Hələ 2015-ci ildə Ye-

Prezident Parlamentdə seçiləcək...

Gürcüstanda oktyabrın 26-da ciddi ajiotajla müşayiət olunan növbəti parlament seçkilərindən sonra ilk iclasın qanunvericilikdə nəzərdə tutulan vaxtda keçirilməsi də müzakirə predmetinə çevrilmişdi. Məsələ bu-

Gürcüstan yeni parlamentlə yeni dönəmə doğru

rasındadır ki, qonşu ölkədə Mərkəzi Seçki Komissiyası (MSK) seçkilərin nəticələrinin yekun protokolunu təsdiqləsə

də, müxalifət nəticələri hələ də mübahisələndirir. Prezidentin, ayrı-ayrı partiyaların deputat mandatı qazanan namizədləri

də daxil olmaqla birləşmiş müxalifət seçkilərdə hansısa nöqsanlara yol verdiyi iddialarından çıxış etməklə yeni parla-

menti tanımaqdan imtina edir. Seçkilərdə daha çox deputat mandatı qazanan hakim “Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcü-

cüstan” Partiyası, bütövlükdə, iqtidar komandası isə seçkilərin xalqın iradəsi əsasında baş tutduğunu bildirir və parlamentin ilk iclasının prosedür qaydalarına uyğun keçiriləcəyini bildirir-di.

Parlamentin içində və çölündə - ilk iclas baş tutdu

Elan olunan yekun nəticələrə əsasən, hakim “Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcüstan” Partiyası on birinci çağırış Gürcüstan parlamentində 150 mandatdan 89-nu qazanıb. MSK-nın yekun protokoluna görə, qalan 61 mandatdan 19-na “Dəyişiklik üçün Koalisiya”, 16-sına “Birlik - Milli Hərəkət”, 14-nə “Güclü Gürcüstan”, 12-nə isə “Qaxariya Gürcüstan üçün” partiyaları sahib olublar. Bununla da, qonşu və dost ölkədə seçkilər baş tutmuş hesab olunur.

Gürcüstan qanunvericiliyi əsas tutulmaqla on birinci çağırış parlamentin ilk iclasının noyabrın 25-də keçirilməsi qərara alınmışdı. Birləşmiş müxalifət bir gün əvvəldən parlament binasına yaxın küçə və meydanlarda aksiyalara başlamışdı. Məqsəd yeni seçilmiş palameti baykot etmək, ilk iclasın keçirilməsinə mane olmaq idi. Hətta müxalifət öndərinin ayrı-ayrı təmsilçiləri prezident Salome Zurabişvilinin rəhbərliyi ilə alternativ parlament formalaşdırılması təklifindən çıxış edirdilər.

Lakin parlament binasının çölündə yaşanan gərginliyə rəğmən, seçicilərin təxminən

54 faizinin dəstəyini qazanan “Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcüstan” Partiyası, müvafiq dövlət qurumları ilk iclasın keçirilməsində israrlı idilər və iclas baş tutub. Ölkə qanunvericiliyinə əsasən, ye-

ni seçilmiş 76 deputat parlamentdə iştirak edərsə, qanunverici orqanın ilk sessiyası işə başlaya bilər. Müxalifətlə bir yerdə olan S. Zurabişvili iştirak etməyindən iclası parlamentin ən yaşlı deputatı - hakim “Gürcü arzusu” Partiyasının nümayəndəsi Lado Kaxadze açıb. O bildirib ki, Gürcüstan parlamentinin 89 üzvü qeydiyyatdan keçib və bu, parlamentin öz işinə başlamasına imkan verir.

İclasda yalnız “Gürcü Arzusu” Partiyasından seçilmiş deputatlar iştirak ediblər. İştirakçılar arasında partiyanın lideri Bidzina İvanişvili də olub. İclasda yalnız dövlət orqanlarının rəhbərləri və ruhaniyyət dəvət

Dünəndən etibarən isə Gürcüstanda yeni hökumətin formalaşdırılmasına başlanıb. Hökumətin formalaşdırılması səlahiyyəti parlament çoxluğuna - “Gürcü Arzusu” Partiyasına məxsusdur. Məlumat verildiyi kimi, hakim partiya yenidən İrakli Kobaxidzenin Gürcüstan hökumətinin rəhbəri vəzifəsinə namizədliyini irəli sürüb.

Öz növbəsində İ.Kobaxidze yeni kabinetin üzvlərinin adlarını açıqlayıb. Təqdim olunan siyahıya əsasən, yeni

Gürcüstan parlamentində yaradılan tək fraksiya

edilib. İlk iclasda deputatların səlahiyyətləri qəbul edilib. Müvafiqəti Mandat Komissiyası seçilən 150 deputatın sənədlərinin qaydasında olduğunu təsdiqləyib. Komissiya yekun siyahıyı təqdim etdikdən sonra səlahiyyətlərin tanınması üçün səsvermə keçirilib. “Gürcü Arzusu” Partiyasının 88 deputatı parla-

mentin 150 deputatının səlahiyyətlərini tanıyıb. İlk iclasda tək bir fraksiya - “Gürcü Arzusu” fraksiyası yaradılıb. Onun rəhbəri Mamuka Mədinəradze olacaq. İclasda Şalva Papuaşvili yenidən Gürcüstan parlamentinin sədri seçilib. Bununla bağlı qərarın lehinə 88 deputat səs verib.

Dekabrın 14-də ölkədə prezident seçkiləri keçiriləcək

hökumətdə xarici işlər naziri, ədliyyə naziri, ətraf mühitin qorunması və kənd təsərrüfatı naziri dəyişir. İ. Kobaxidze Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri postuna parlamentin hakim əksəriyyətdən olan deputat Maka Boçorişvilinin namizədliyini təqdim edib. Ədliyyə nazirliyi postuna yeni hökumətdə parlamentin hakim əksəriyyətinin liderlərindən biri olan Ənri Oxanaşvilinin namizədliyi irəli sürülüb. Ətraf mühitin qorunması və kənd təsərrüfatı naziri vəzifəsinə isə namizəd kimi yenə də “Gürcü Arzusu”-nun təmsilçisi David Songulaşviliyə etimad göstərilib. Hökumətin yeni tərkibi parlamentin noyabrın

28-də keçiriləcək plenar iclasında təsdiqlənəcək. Cari ildə Gürcüstanda həmçinin prezident seçkilərinin keçirilməsi nəzərdə tutulur. “Gürcüstanda növbəti prezident seçkiləri dekabrın 14-də keçiriləcək”. Bu barədə parlamentin sədri Şalva Papuaşvili dünən baş tutan plenar iclasda məlumat verib. O bildirib ki, artıq məsələ parlamentin bürosuna təqdim edilib. Papuaşvilinin sözlərinə görə, prezidentin inauqurasiyası isə dekabrın 29-da baş tutaçaq.

Qeyd edək ki, Gürcüstan tarixində ilk dəfə prezident

İlk iclasda tək bir fraksiya - “Gürcü Arzusu” fraksiyası yaradılıb. Onun rəhbəri Mamuka Mədinəradze olacaq. İclasda Şalva Papuaşvili yenidən Gürcüstan parlamentinin sədri seçilib. Bununla bağlı qərarın lehinə 88 deputat səs verib

ümumxalq səsverməsi ilə deyil, parlamentdə seçki kollegiyası tərəfindən seçiləcək.

M.ABDULLAYEV

Xəbər verildiyi kimi, noyabrın 28-də Qazaxıstanın Astana şəhərində Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) növbəti sammiti keçiriləcək. Sammit çərçivəsində Xarici İşlər Nazirləri Şurası, Müdafiə Nazirləri Şurası və Təhlükəsizlik Şuralarının Katibləri Komitəsinin birgə iclasları, eni zamanda, KTMT Kollektiv Təhlükəsizlik Şurasının sessiyası keçiriləcək. İştirakçı ölkələr regional və beynəlxalq təhlükəsizlik məsələlərini müzakirə edəçklər. İclasın yekunları üzrə bir sıra sənədlər qəbul ediləcək.

İrəvanın donu açılmaz...

KTMT-nin Astana sammitini də kənardan izləyəcək

Qərb - Rusiya münasibətləri...

Kollektiv Təhlükəsizlik Şurasının Astanada keçiriləcək toplantısında əsas müzakirə predmeti isə Qərbin Rusiya ərazisində uzaqmənzilli silahlardan istifadəyə icazəsi ilə bağlı vəziyyətin müzakirəsi olacaq. Bu barədə TASS-dakı mənbə məlumat verib. Mənbənin sözlərinə görə, Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin Qazaxıstan səfəri çərçivəsində müttəfiqlər Ukrayna ərazisindəki böhranın bütün aspektlərini müzakirə edə-

cək. Mənbə xatırladı ki, Moskva və Astana müttəfiqidir. Onların arasında aqressiya halında dəstək haqqında razılaşma var.

KTMT Baş katibi İmanqali Tasmaqambetov isə Belarusun STV telekanalına müsahibəsində

Astana sammitinin təfərrüatı ilə bağlı məlumat verib. O bildirib ki, bu il KTMT-nin sammitində Tacikistan-Əf-

sənədlərin məhdud formatda qəbul edilməsinə etiraz etmirlər", - o qeyd edib.

Əfqanıstan-Tacikistan sərhəddi müzakirə ediləcək...

qanıstan sərhədinin təkmilləşdirilməsi proqramının da qəbulu gözlənilir. "Bu il Kollektiv Təhlükəsizlik Şurası çox mühüm sənəd qəbul edəcək - sənəd Tacikistan-Əfqanıstan sərhədinin inkişafı üçün məqsədyönlü dövlətlərarası proqramdır. Əfqanıstan məsələləri Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının cari fəaliyyət sahələrindən biridir", - deyərək Tasmaqambetov bildirib. Onun sözlərinə görə, vəziyyət sabitləşmiş kimi

görsənsə də, hələ də Əfqanıstan ərazisində kifayət qədər terror təşkilatı var və bu çox ciddi problemdir. "Bu proqramın imzalanması, əlbəttə ki, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı

ölkələrinə sərhədin bu hissəsini birgə inkişaf etdirməyə və bununla da, ilk növbədə, Mərkəzi Asiya ölkələrinin təhlükəsizliyini təmin etməyə imkan verəcək", - deyərək KTMT katibi bildirib.

Viktor Vasilyev:
"Erməni həmkarlar bu tədbirdə şəxsən iştirak etməkdən imtina ediblər. Bununla belə, onlar təsdiq edilməsi nəzərdə tutulan bütün sənədlərin məhdud formatda qəbul edilməsinə etiraz etmirlər"

Ermənistan bu dəfə də qatılmadı...

Ermənistan isə KTMT toplantısına yenə də qatılmayacaq. Rusiyanın KTMT-də-

tədbirdə iştirakdan imtina edib: "Erməni həmkarlar bu tədbirdə şəxsən iştirak et-

Artıq bir neçə ildir ki, rəsmi İrəvan KTMT çərçivəsində keçirilən fərqli strukturların görüşlərinə qatılmır, keçirilən hərbi təlimlərdə iştirak etmir. İrəvan 2023-cü il yanvar ayında öz ərazisində KTMT təlimlərinin keçirilməsinə etiraz etmişdi həmin ilin martında isə öz nümayəndəsini KTMT rəhbərinin müavini vəzifəsinə təyin etməkdən imtina etmişdi. 2023-cü ilin noyabrında Ermənistan baş naziri İrəvanda keçirilən KTMT sammitinin yekun sənədini imzalamamışdı

ki daimi nümayəndəsi Viktor Vasilyev TASS-a açıqlamasında bildirib ki, ermənilər

məkdən imtina ediblər. Bununla belə, onlar təsdiq edilməsi nəzərdə tutulan bütün

Ermənistan tərəfi də Astanada keçiriləcək toplantıda

Yelisey Sarayı yeni hökumət böhranı ilə üz-üzə

Barnye hökumətinə etimadsızlıq

İctimai dəstəyi olmayan Makron iki prezidentliyi dönəmində bəyan etdiyi bir neçə "islahat" paketinin məhz parlament müzakirələrindən yan keçilməsi ilə qüvvəyə minməsinə nail olub. İslahatlar adı altında qanunvericiliyin bu yolla dəyişdirilməsi ölkədə çox doğru olaraq iqtidarın demokratiyadan uzaqlaşması, tək hakimiyyətliyə keçid edilməsi anlamında qəbul edilir. Təbii ki, Makronun yeni mürtəce idarəetmə üsuluna keçməsi ölkədə ciddi etirazlar yaradır

təqdim etmək niyyətində olduğunu bildirib.

madrsızlıq səsvərməsini dəstəkləyəcək.

Marin Le Penin partiyası hökumətin elektrik enerjisi vergilərinin artırılması ilə bağlı planını bütçə layihəsindən çıxarmağı tələb edir. O, həmçinin Baş nazirə Fransa Konstitusiyasının 49.3-cü maddəsindən istifadə olunmaqla parlamentdən yan keçərək bütçənin qəbulu cəhədlərinə qarşı xəbərdarlıq edib.

Qeyd edək ki, Fransa Konstitusiyasının 49.3-cü maddəsi hakimiyyət orqanlarına qanunları səsvərmə olmadan qəbul etməyə icazə verir. Lakin bu maddədən istifa-

ment müzakirələrindən yan keçilməsi ilə qüvvəyə minməsinə nail olub. İslahatlar adı altında qanunvericiliyin bu yolla dəyişdirilməsi ölkədə çox doğru olaraq iqtidarın demokratiyadan uzaqlaşması, tək hakimiyyətliyə keçid edilməsi anlamında qəbul edilir. Təbii ki, Makronun yeni mürtəce idarəetmə üsuluna keçməsi ölkədə ciddi etirazlar yaradır.

Onu da vurğulamaq yerinə düşər ki, Makronun yarıtmaz siyasətinə etiraz edən qüvvələr sırasında yer alan Milli Birlik Partiyasının Fransada nüfuzu son vaxtlarda əhəmiyyətli dərəcədə artıb. Bu partiya Avropa Parlamentinə seçkilərdə Makronun mərkəzçi blokundan daha çox səs toplamağa nail oldu. Eyni ssenari Milli Assambleyaya seçkilərdə də təkrarlanacaqdı. Bunu

nəzərə alan Makronun mərkəzçi bloku digər partiyalarla separat sövdələşmələr quraraq Milli Assambleyaya seçkilərdə nisbətən çox səs toplamağa nail oldu. Bununla belə, ölkədə aparılan son reyting sorğularında Milli Birlik Partiyasının nüfuzunun əhəmiyyətli dərəcədə artdığı bir daha təsdiqlənib. Belə ki, sağçı Milli Birlik Partiyasının rəhbəri Jordan Bardella və onun parlamentdəki fraksiyasının lideri Marin Le Pen populyarlıq səviyyəsinə görə Makronu qabaqlayaraq reytingdə müvafiq olaraq birinci və ikinci yerləri bölüşüblər.

Makronun cari ildə Avropa Parlamentinə və Milli Assambleyaya keçirilən seçkilərdən sonra qanunvericiliyi tapdalayaraq saxtakarlıqla formalaşdırdığı Barnye hökuməti elə ilk günlərdən ölkə boyunca artan problemlərin öhdəsindən gəlməkdə aciz olduğunu nümayiş etdirir. Aradan bir neçə ay ötməsinə rəğmən, ölkə iqtisadiyyatının hansısa bir sahəsində müsbət dəyişikliklərin müşahidə edildiyini söyləmək çətindir. Əksinə, tonəzzül meyillərində daha yüksək dinamika ortadadır

Barnye hökumətinə növbəti etimadsızlıq bu dəfə Milli Birlik Partiyasının parlament fraksiyasının lideri Marin Le Pendən gəlib. O, 2025-ci il üçün dövlət bütçəsi layihəsi dəyişdirilməyəcəyi təqdirdə Fransa hökumətinə etimadsızlıq barədə qətnamə

Marin Le Pen bunu Baş nazir Barnye ilə görüşdən sonra BFMTV telekanalının efirində deyib. O, mövqeyinin dəyişmədiyini vurğulayaraq bildirib ki, layihəyə düzəliş edilməse, Milli Birlik fraksiyası hökumətə etimadsızlıq səsverməsi elan etmək hüququna malikdir. İctimai dəstəyi olmayan Makron iki prezidentliyi dönəmində bəyan etdiyi bir neçə "islahat" paketinin məhz parla-

ment müzakirələrindən yan keçilməsi ilə qüvvəyə minməsinə nail olub. İslahatlar adı altında qanunvericiliyin bu yolla dəyişdirilməsi ölkədə çox doğru olaraq iqtidarın demokratiyadan uzaqlaşması, tək hakimiyyətliyə keçid edilməsi anlamında qəbul edilir. Təbii ki, Makronun yeni mürtəce idarəetmə üsuluna keçməsi ölkədə ciddi etirazlar yaradır.

Cari ildə Barnye hökuməti vergi daxilolmalarının proqnozlardan xeyli aşağı düşməsi problem ilə üzləşib. Eyni zamanda, gəlirlərin azalması fonunda Fransaya Avropa İttifaqı tərəfdarları tərəfindən öhdəliklərini yerinə yetirməklə bağlı tələblər və təzyiqlər getdikcə artır. Həmçinin artan xarici borc öhdəliklərinin qarşılanması imkanlarının məhdudlaşması da ciddi narahatlıq doğurur.

Belə bir çətin vəziyyətdə hökumət sərbəst bütçə siyasətinə keçid etmək niyyətindədir. 2025-ci ilin bütçə layihəsi də məhz bu məzmunadadır. Hazırda ölkədə getdikcə yüksələn bütçə kəsiri ilə mübarizə üçün yeni vergi artırımları və 60 milyard avro dəyərində xərclərin azaldılması planlarını özündə ehtiva edən bir bütçənin müzakirələri aparılır.

Verilən məlumatlara görə, dövlət borcuna xidmətlə bağlı

Vergilərin artırılmasını nəzərdə tutan sərt bütçə siyasəti

Barnye hökumətinə növbəti etimadsızlıq bu dəfə Milli Birlik Partiyasının parlament fraksiyasının lideri Marin Le Pendən gəlib. O, 2025-ci il üçün dövlət bütçəsi layihəsi dəyişdirilməyəcəyi təqdirdə Fransa hökumətinə etimadsızlıq barədə qətnamə təqdim etmək niyyətində olduğunu bildirib

maliyyələşmədə kritik vəziyyət müşahidə olunur. Buna görə də 2025-ci il bütçəsinin xərc hissəsinin 40 milyard avro azaldılması, gəlir hissəsinin isə 20 milyard avro artırılması planlaşdırılır. Gəlirləri artırmaq üçün Fransa hakimiyyəti xüsusilə 400 ən böyük şirkətin vergisini artırmaq niyyətindədir.

Bundan başqa, hakimiyyət koronavirus pandemiyası zamanı tətbiq edilən sosial müdafiə təd-

birlərini mərhələli şəkildə ləğv etməyi hədəfləyir. Bu, xüsusən də fransızların ən azəminatlı hissəsi üçün elektrik enerjisi tariflərinin artırılmasına mane olan "tarif qalxanı"na aiddir. Proqnozlara görə, gələn il bütçə kəsirinin 148 milyard avroya çatacağı ehtimal olunur. Bütçə kəsirini vergiləri növbəti dəfə artırmaqla azaltmaq çıxış yoludurmu?

Mübariz FEYİZLİ

Əhaliyə şad xəbər...

İcbari tibbi sığorta xidmətlərinin sayı artırılır

Bu gün dünya səhiyyə sistemində icbari tibbi sığorta geniş yayılmış tibbi xidmətlər modeli hesab olunur. Tibbi sığorta modelinin yara-

dılmasında əsas məqsəd səhiyyənin maliyyələşdirilməsini təkmilləşdirməklə əhaliyə daha etibarlı, keyfiyyətli və səmərəli

tibbi xidmətlər göstərilməsini təmin etməkdir. Məhz bu yolla xəstəliyi olan insanlar səmərəli müalicə ala bilərlər.

İcbari tibbi sığorta əhalinin uyğun həcm-də tibbi və dərman yardımı almasına təminat verən sığorta növü-

dür. Azərbaycanda icbari tibbi sığortanın həyata keçirilməsi məqsədilə hələ 1999-cu ildə “Tibbi sığorta haqqında” Qanun qə-

bul olunub. Bu məqsədlə 2007-ci ildə Nazirlər Kabineti yanında İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi yaradılıb.

Pulsuz tibbi xidmətlərin sayı artırılır

Qeyd edək ki, ölkəmizdə icbari tibbi sığorta sistemi, əhalinin yüksək keyfiyyətli tibbi xidmətlərə daha əlçatan olması məqsədilə tətbiq edilir. Bu sistem insanların maliyyə yükünü azaltmaqla yanaşı, müasir tibb xidmətlərindən bərabər şəkildə yararlanmaq üçün geniş imkanlar yaradır.

Sığorta çərçivəsində vətəndaşlar təcili, ilkin və ixtisaslaşmış tibbi yardım, laborator və diaqnostik xidmətlər daxil olmaqla geniş spektrdə tibbi xidmətlər əldə edə bilərlər. İcbari tibbi

sığorta həmçinin xəstəliklərin erkən aşkarlanması və profilaktikası üçün şərait yaradaraq cəmiyyətin sağlamlıq səviyyəsinin yüksəlməsinə xidmət edir.

Bu sistem vasitəsilə tibbi xidmətlərin maliyyələşdirilməsi mərkəzləşdirilir və şəffaflıq təmin edilir. Beləliklə,

icbari tibbi sığorta ölkədə səhiyyə sisteminin inkişafına mühüm töhfə verməkdədir.

Tibbi xidmətlərin sayı 3315-ə yüksəlib

İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyindən verilən məlumata görə, icbari tibbi sığorta ölkəmizdə tətbiq olunduğu dövrdən bu günə kimi əhalinin tibbi xidmət-

lərə əlçatanlığını təmin etmək, tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin və əhatə dairəsinin genişləndirilməsi məqsədilə Xidmətlər Zərfinə 2 dəfə dəyişiklik edilib: “İcbari tibbi sığorta çərçivəsində qarşılanan tibbi xidmətlərin sayı 2 dəfə artırılaraq 3315-ə qədər yüksəlib.

Yeni xidmətlər hansılardır?

Agentlikdən bildirilib ki, ötən il təminatın alınmış əməliyyatlar sırasına ürək qapaqlarının dəyişdirilməsi və təmiri, anadangəlmə ürək qüsurlarının cərrahiyyəsi, minimal invaziv üsulla həyata keçirilən endovaskular əməliyyatlar, beyin və beyin qışalarında aparılan əməliyyatlar, xoşxassəli beyin şişlərinin çıxarılması, sümük, əzələ uzadılması, serebral iflic zamanı aşağı ətraflarda aparılan bükücü vətərin uzadılması, vətərin fiksasiyası əməliyyatı kimi dəyərli yüksək olan tibbi xidmətlər əlavə olunub:

“Hələ vətər, əzələ köçürülməsi, sümük iliyi, böyrək və qaraciyər transplantasiyası kimi əməliyyatlar da daxil edilib.

Hazırda Xidmətlər Zərfi çərçivəsində qarşılanan tibbi xidmətlərin sayının artırılması məqsədilə ictimai müzakirələr keçirilir. İcbari tibbi sığorta ilə qarşılanan ürək-damar, neyrocərrahiyyə və oftalmoloji xidmətlərin növbəti ildə çeşidinin artırılması, ambulator şəraitdə resept əsasında istifadə olunan dərman vasitələrinin də

mərhələli qaydada sığorta ilə qarşılanması nəzərdə tutulub.

İlkin mərhələdə ürək-damar, həzm və tənəffüs sistemi xəstəliklərinin qarşılanması planlaşdırılıb. Prosesin tam və müasir standartlarda tətbiqi üçün texniki məsələlərin də tənzimlənməsi istiqamətində hazırlıq işləri görülməkdədir”.

Allah rəhmət eləsin!

Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi Aparatı partiya veteranı **KEYRULLAH HÜMBƏTOVUN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznlə başsağlığı verir.

Ev şəraitində müalicə pulsuzdur, amma...

Qeyd edək ki, ölkəmizdə vətəndaşlara icbari tibbi sığorta ilə ambulator, yəni ev şəraitində də xidmət göstərilir. İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyindən “Yeni Azərbaycan”a verilən açıqlamaya görə, planlı ambulator müalicə üçün ixtisaslı həkim tərəfindən vətəndaşa ev şəraitində müalicə təyin edilə bilər və bu müalicə xidməti ödənişsizdir: “Planlı stasionar müayinə və müalicə üçün isə ixtisaslı həkim tərəfindən vətə-

təndaşa göndəriş verəqəsi verilir. Sözügedən tibbi xidmət çərçivəsində ixtisaslaşdırılmış yardım tələb etməyən vəziyyətlərin, xəstəliklərin diaqnostikası və müalicəsi, tibbi proqnostik tədbirlər və tibbi-sanitar maariyəndirmə işinin aparılması, eyni zamanda, qanın ümumi analizi üçün qan nümunəsinin alınması və s. xidmətlər pulsuz qarşılanır. Lakin xəstəni müayinə və müalicə etdikdən sonra ixtisaslı tibbi yardıma ehtiyac olarsa, məsələn, lor, nevroloq, oftalmoloq və s. həkimin evə çağırışı lazım gəldikdə bu, ödənişlidir və 35 AZN məbləğindədir.

Belə olduqda Tibbi Ərazi

Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin (TƏBİB) tabeliyində olan dövlət tibb müəssisələrində çalışan ixtisaslı həkimlə göndəriş verilir. İxtisaslı həkimin qəbuluna gələn vətəndaş göndəriş verəqəsini və şəxsiyyət vəsiqəsini tibb müəssisəsinin qeydiyyat şöbəsinə təqdim edir. İxtisaslı həkimin baxışından sonra müayinə üçün laborator analizlərin verilməsi, ultrasəs, rentgen və digər müxtəlif funksional diaqnostik müayinələr təyin edilə bilər. Müayinələrin nəticəsinə görə ixtisaslı həkim tərəfindən vətəndaşa planlı, təcili, təciliyə qədər ambulator və ya stasionar müalicə tələb oluna bilər”.

Milyardlarla il əvvəl Marsda ...

Avstraliyanın Kertin Universitetinin alimləri bir vaxtlar Marsda isti su olduğunu aşkar ediblər. Onlar NWA7034 Mars meteoritini tədqiq edərək onun varlığına dair sübutlar tapıblar.

“Science Advances” (SciAdv) elmi jurnalı xəbər verir ki, mütəxəssislər həmin meteoriti 2011-ci ildə Sahara səhrasında tapıblar və hamar qara səthə malik olan bu göy cismini “Qara gözəllik” adlandırdılar. Alimlər asteroidin iki milyard yaşlı olduğu fərziyyəsini irəli sürüblər. Bununla belə, onlar onun içərisində 4,45 milyard il yaşı olan daha köhnə bir sirkon dənəsini aşkar ediblər.

Nanoölçülü görüntülemə və spektroskopiyadan istifadə edən mütəxəssislər meteoritin fraqmentində müəy-

yən elementləri də tapıblar. Onlar göy cisminin kimyəvi tərkibini öyrənməyə çalışıblar. Belə ki, alimlər sirkonda dəmir, alüminium, ittrium və natrium tapıblar ki, bu da Marsda milyardlarla il əvvəl hidrotermal ventilyasiyaların olduğunu göstərir.

Tədqiqatçılar qeyd ediblər ki, bu kimyəvi elementlər süxurun formalaşması zamanı onun tərkibinə daxil edilib və bu, Marsda erkən vulkanik fəaliyyət zamanı suyun olduğunu göstərir.

Bundan əvvəl Çinin “Zhurong” roveri qədim zamanlarda Marsda nəhəng okeanın mövcud olması nəzəriyyəsini dəstəkləyən yeni dəlillər aşkar edib. Alətlər vasitəsilə sahil xəttinin mümkün izləri də aşkar edilib.

Azərbaycan millisi EEVZA çempionatında iştirak etmək üçün Estoniyaya yollanıb

16 yaşadək voleybolçu oğlanlardan ibarət Azərbaycan millisi Şərqi Avropa Voleybol Zonal Assosiasiyası (EEVZA) çempionatında iştirak etmək üçün Estoniyaya yola düşüb.

Azərbaycan Voleybol Federasiyasının mətbuat xidmətindən “Report”a verilən məlumata görə, ya-

rışda mübarizə aparacaq komandanın məşqçilər korpusunda dəyişiklik olub.

Səhhətində yaranan problemə görə gənc oğlanlardan ibarət yığmanın baş məşqçisi Cahangir Seyəd Abbasi turnirdə iştirak edə bilməyəcək. Onu Cengiz Akarçesmə əvəzləyəcək. C.Akarçesmənin kö-

məşqçiləri isə Tural Teymurov və Elşən Heybatov olacaq.

U-16 millimizin heyəti: Elvin Qədirlı, Elvin Abdullayev, Mətin Əlibəyli, Özcan Məhərrəmov, Əli Novruzlu, Onur Xəlilov, Seymur Əliyev, İmran Hüseynzadə, Sinan Quliyev, Ramin Nəhmədov, Baba Əzizli, Daniil Belov, Amir Yagoubi, Elvin Vəliyev.

Qeyd edək ki, noyabrın 27-30-u aralığında baş tutacaq yarışda komandamız B qrupunda Estoniya və

Latviya yığmaları ilə qarşılaşacaq. AVRO-2025-ə seçmə xarakter daşıyan yarışın rəqlamentinə əsasən, çempion qitə birinciliyinin final mərhələsinə vəsiqə əldə edəcək.

Fransa klubu Bakıya uğursuz statistika ilə gəlir

də “Sent Etyen”i 1:0 hesabı ilə üstələyən klub iki gün əvvəl isə “Reyms”in müqavimətinə qira bilməyib - 1:1.

Qeyd edək ki, UEFA Avropa Liqasının Liqa mərhələsinin V turunun noyabrın 28-də Tofiq Bəhramov adına Respublika stadionunda təşkil ediləcək “Qarabağ” - “Lion” oyunu saat 21:45-də start götürəcək.

UEFA Avropa Liqasının Liqa mərhələsində “Lion”la oyun “Qarabağ”ın avroklublarda Fransa təmsilçilərinə qarşı 11-ci matçı olacaq. Xatırladaq ki, “köhlən atlar” indiyədək bu ölkənin beş klubu ilə üz-üzə gəlib.

Azərbaycan çempionu ilk dəfə 1999-cu ildə İntertoto Kubokunda “Monpelye”yə rəqib olub. Turnirin II təsnifat mərhələsinin Bakıda baş tutan oyununda 0:3 hesabı ilə udu-

zan ağdamlılar səfərdə 6 cavabsız qola üzülüblər.

“Qarabağ” daha sonra 2014/2015 mövsümündə UEFA Avropa Liqasının qrup mərhələsində “Sent Etyen”lə qarşılaşıb. Tərəflər Tofiq Bəhramov adına Respublika stadionunda reallaşan I turun oyununda qolsuz heç-heçəyə razılaşıblar. Fransada gerçəkləşən V turun matçında da qalib müəyyənləşməyib - 1:1.

Qurban Qurbanovun baş məşqçisi olduğu kollektiv 2015/2016 mövsümündə eyni turnirin qrup mərhələsində “Monako” ilə qarşılaşıb. III turda II Lui stadionunda məğlub olan (0:1) Ağdam təmsilçisi IV turda Bakıda bərabərliklə (1:1) kifayətlənib.

Azərbaycan çempionunun 2021/2022 mövsümündə başqa turnirdə - UEFA Konfrans Liqasında Fransa klubu ilə yolu kəsişib. Qrup

mərhələsində ikinci olan komanda pley-offda “Marsel”ə rəqib olub. Hər iki matç Liqa 1 təmsilçisinin qələbəsi ilə yekunlaşıb - 3:0, 3:1. “Qarabağ” son olaraq 2022/2023 mövsümündə Avropa Liqasının qrup mərhələsində “Nant”la qarşılaşıb. II turda Bakıda 3 cavabsız qolla qalib gələn təmsilçimiz V turda məğlubiyyətlə (1:2) üzlaşıb.

Beləliklə, “köhlən atlar” bu qarşılaşmaların 1-də qələbə qazanıb, 3-də heç-heçə edib, 6-da isə uduzub. Komandanın 7 qoluna rəqiblər 20 qolla cavab veriblər.

